

EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI PAKKAUKSISTA JA PAKKAUSJÄTTEISTÄ

PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Nykyinen valtioneuvoston asetus pakkauksista ja pakkausjätteistä 518/2014 korvattaisiin uudella pakkauksista ja pakkausjätteistä annettavalla valtioneuvoston asetuksella. Asetukseen ehdotetaan tehtäväksi jätelain muuttamisesta annetusta laista sekä Euroopan unionin pakkauksista ja pakkausjätteistä annettuun direktiiviin tehdyistä muutoksista johtuvat tarpeelliset muutokset. Ehdotetut muutokset olisivat osa laajaa jätealan asetusten uudistamista.

Asetuksella tarkistettaisiin monia voimassa olevan asetuksen säännöksiä. Keskeisimmät muutokset kohdistuisivat käytettyjen pakkausten uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskeviin tavoitteisiin, niiden laskentaperusteisiin ja raportointiin sekä pakkausten tuottajan velvollisuuteen järjestää käytettyjen pakkausten erilliskeräys, uudelleenkäyttö, kierrätys ja muu jätehuolto. Lisäksi asetuksessa annettaisiin muutetun jätelain säännöksiä täsmentäviä säännöksiä tuottajan maksuosuuksien määräytymisperusteista sekä tuottajalta edellytettävän omaohjelmia koskevan suunnitelman vaatimuksista sekä tehtäisiin uuden markkinaohjelmainsäädännön edellyttämät muutokset.

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2021.

PERUSTELUT

1 Asian tausta

Jätelain muuttamisesta annettu laki (714/2021, jäljempänä *jätelain muutos*) tuli voimaan 19.7.2021. Yhtä aikaa jätelain muutoksen kanssa tulivat voimaan myös lait ympäristönsuojelulain muuttamisesta (715/2021), kemikaalilain muuttamisesta (716/2021), rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta (717/2021) ja elintarvikelain 83 §:n muuttamisesta (718/2021).

Lakimuutoksia on tarpeen täydentää laajalla jätealan asetusten uudistuksella. Uudella lainsäädännöllä pannaan täytäntöön EU:ssa hyväksytyt uudet jätealan säädökset sekä toteutetaan eräiden muiden Euroopan unionin jätealan säädösten muutoksista johtuvat tarpeelliset muutokset. Lainsäädännöllä toteutetaan Sanna Marinin hallituksen ohjelman strategiseen kokonaisuuteen ”Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi” sisältyviä kirjauksia, joilla lisätään jätteen kierrätystä ja siten vahvistetaan Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Lainsäädäntökokonaisuutta on kuvattu ja sen vaikutuksia arvioitu edellä mainittuja lakimuutoksia koskevassa hallituksen esityksessä 40/2021 vp.

Tämä esitys sisältää ehdotuksen uudeksi pakkauksista ja pakkausjätteistä annetuksi valtioneuvoston asetuksiksi, joka korvaisi voimassa olevan saman nimisen valtioneuvoston asetuksen 518/2014. Muutoksella pantaisiin täytäntöön uuden jätelain, jätteistä ja tiettyjen direktiivien kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/98/EY (jäljempänä *jätedirektiivi*) ja pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY (jäljempänä *pakkausjätedirektiivi*) tuottajavastuuta ja pakkauksia koskevat uudet säännökset.

2 Nykytila

2.1 Euroopan unionin lainsäädäntö

Laajennetusta tuottajavastuusta sekä laajennettua tuottajan vastuuta koskevien järjestelmien vähimmäisvaatimuksista on säädetty jätedirektiivissä. Jätesäädöspakettiin sisältyvällä jätteistä annetun direktiivin 2008/98/EY muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2018/851 jätedirektiiviin sisällytettiin uutta tuottajavastuuta koskevaa sääntelyä. Sääntely koskee muun ohella tuottajien tiedottamisvelvollisuutta kuluttajille, raportointia viranomaisille, omavalvontaa sekä tuotteiden ympäristövaikutusten perusteella mukautettuja tuottajamaksuja. Keskeinen muutos on tuottajien vähimmäiskustannusvastuun määrittäminen jätedirektiivin 8 a artiklassa. Tuottajan tulisi kustantaa unionin markkinoille saattamiensa tuotteiden jätehuollon todelliset kustannukset alkaen erilliskeräyksestä. Jäsenvaltiot voivat poiketa tuottajien täydestä kustannusvastuusta, jos se on perusteltua asianmukaisen jätehuollon sekä tuottajavastuujärjestelmän taloudellisen elinkelpoisuuden varmistamiseksi. Tuottajien on kuitenkin katettava vähintään 80 % kustannuksista niissä tuottajavastuujärjestelmissä, jotka on perustettu unionin säädöksissä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, kuten pakkausten tuottajavastuujärjestelmät.

2.1.1 Pakkausjätedirektiivi

Pakkausjätedirektiivissä säädetään toimista pakkausjätteiden synnyn ehkäisemiseksi sekä hyödyntämisen ja kierrätyksen edistämiseksi. Pakkaus- ja pakkausjätedirektiivissä luokitellaan pakkaukset myyntipakkauksiin (= kuluttajapakkauksiin), ryhmäpakkauksiin ja kuljetuspakkauksiin. Direktiivissä säädetään lisäksi pakkauksen yleistä määritelmää täydentäviä perusteita tuotteiden määrittelystä pakkauksiksi. Direktiivin liitteessä I esitetään näiden perusteiden soveltamista kuvaavia esimerkkejä. Mainittua direktiivin liitettä on muutettu helmikuussa 2013 hyväksytyllä komission direktiivillä (2013/2/EU).

Pakkausjätedirektiiviin lisättiin säännökset toimista kevyiden muovisten kantokassien kulutuksen vähentämiseksi direktiivin 94/62/EY muuttamisesta kevyiden muovisten kantokassien kulutuksen vähentämisen osalta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (720/2015/EU). Muovisten kantokassien vähentämistä koskevat säännökset voidaan direktiivin mukaan saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä myös toimivaltaisten viranomaisten ja asianomaisten toimialojen välisellä sopimuksella. Suomessa tätä mahdollisuutta on hyödynnetty ja muovisten kantokassien vähentämistoimet on pantu kansallisesti täytäntöön 31.10.2016 solmitulla ympäristöministeriön ja Kaupan liiton välisellä puitesopimuksella (Green Deal) kevyiden muovisten kantokassien kulutuksen vähentämiseksi (ns. Muovikassisopimus).

Pakkausjätedirektiiviä on muutettu viimeksi vuonna 2018 pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun direktiivin 94/62/EY muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (852/2018/EU) (jäljempänä *direktiivin muutos*). Direktiivin muutoksessa lisättiin pakkausjätedirektiiviin vaatimus, että viimeistään 31.12.2024 jäsenvaltioiden on perustettava kaikkia pakkauksia koskeva, jätedirektiivin 8 ja 8 a artiklan mukainen tuottajavastuun vähimmäisvaatimukset täyttävä laajennetun tuottajavastuun järjestelmä. Aiemmin direktiivi ei ole edellyttänyt järjestämään pakkausjätteiden jätehuoltoa tuottajavastuun pohjalta. Direktiivi edellyttää kuitenkin, että pakkausjätteille on oltava erilliskeräysjärjestelmät. Useimmissa jäsenvaltioissa, Suomi mukaan lukien, direktiivin vaatimukset on jo nykyisin pantu täytäntöön laajennettua tuottajan vastuuta koskevalla järjestelmällä. Direktiivissä myös säädetään pakkauksiin tehtävistä merkinnöistä pakkausjätteiden keräyksen, uudelleenkäytön ja hyödyntämisen helpottamiseksi sekä pakkausten perusvaatimuksista ja pakkausten sisältämien raskasmetallien sallituista enimmäispitoisuuksista.

Direktiivin muutoksella lisättiin pakkausjätedirektiiviin uudet määritelmät uudelleenkäytettävälle ja yhdistelmäateriaalipakkaukselle sekä täsmennettiin pakkausjätteen määritelmää jätämällä pakkausmateriaalien tuotantojäännökset soveltamisalan ulkopuolelle.

Direktiivin muutoksella täsmennettiin uudelleenkäyttöä koskevaa 5 artiklaa toimilla, joilla jäsenvaltioiden tulisi kannustaa uudelleenkäyttöä. Artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltiot voivat mukauttaa kierrätystavoitteita ottamalla kierrätysasteen laskennassa huomioon sellaisten ensimmäistä kertaa markkinoille saatettujen uudelleenkäytettävien myyntipakkausten keskimääräisen osuuden edeltävien kolmen vuoden aikana, jotka on käytetty uudelleen osana pakkausten uudelleenkäyttöjärjestelmää. Direktiivin muutoksella tarkistettiin myös pakkausten kierrätystavoitteita vuoteen 2025 ja 2030. Direktiivissä säädetyt uudet tavoitteet vuosille 2025 ja 2030 on esitetty tarkemmin luvun 3.1. taulukossa.

Direktiivin muutoksella tarkennettiin lisäksi tavoitteiden saavuttamista koskevia laskentasaäntöjä. Keskeinen muutos aiempaan verrattuna on, että kierrätetyn pakkausjätteen määräksi voidaan laskea ainoastaan niiden käytöstä poistettujen pakkausten paino, jotka tulevat tosiasiallisesti kierrätetyiksi. Lajittelu- ja kierrätysprosesseissa syntyvien rejektien määrää ei voida laskea mukaan kierrätetyn pakkausjätteen määrään arvioitaessa uusien kierrätystavoitteiden toteutumista. Kierrätetyn pakkausjätteen määrään voitaisiin kuitenkin laskea mukaan sellaisten jätteen poltosta eroteltujen metallipakkausten määrä, jotka tulevat kierrätetyiksi. Kierrätetyn pakkausjätteen määrään voidaan laskea mukaan myös uudelleenkäyttöä varten korjattujen puupakkausten määrät. Toiseen jäsenvaltioon kierrätettäväksi toimitettujen pakkausjätteiden määrä voidaan ottaa huomioon ainoastaan siinä jäsenvaltiossa, jossa ne on kerätty. Unionin ulkopuolelle viety pakkausjätteen voi ottaa huomioon sillä edellytyksellä, että vienti tapahtuu EU:n lainsäädännön mukaisesti ja pakkausjätteen käsittely unionin ulkopuolella tapahtui olosuhteissa, jotka suurelta osin vastaavat asiaa koskevassa unionin ympäristölainsäädännössä asetettuja edellytyksiä.

Pakkauksista ja pakkausjätteistä säädetään lisäksi seuraavilla komission päätöksillä:

- komission päätös 97/129/EY pakkausmateriaalien tunnistusjärjestelmän vahvistamisesta pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY mukaisesti;
- komission päätös 2001/171/EY edellytyksistä poikkeuksen myöntämiseksi lasipakkauksille pakkauksista ja pakkausjätteistä annetussa direktiivissä 94/62/EY säädetyistä raskasmetallien pitoisuustasoista;
- komission päätös 2005/270/EY tietokantajärjestelmään liittyvien taulukoiden vahvistamisesta pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY mukaisesti;
- komission päätös 2009/292/EY edellytyksistä poikkeukselle muovisille laatikoille ja muovisille kuormalavoille pakkauksista ja pakkausjätteistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 94/62/EY vahvistettujen raskasmetallien pitoisuustasojen osalta;
- komission täytäntöönpanopäätös (EU) 2018/896 kevyiden muovisten kantokassien vuosittaisen kulutuksen laskentamenetelmästä ja päätöksen 2005/270/EY muuttamisesta;
- komission täytäntöönpanopäätöksellä (EU) 2019/665 tietokantajärjestelmään liittyvien taulukoiden vahvistamisesta pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY mukaisesti annetun päätöksen 2005/270/EY muuttamisesta.

2.1.2 Euroopan unionin omien varojen järjestelmä

Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä ja päätöksen 2014/335/EU, Euratom kumoamisesta annettu neuvoston päätös (EU, Euratom) 2020/2053, jäljempänä *omien varojen päätös*, sisältää säännökset unionin talousarvion rahoittamisen perusteista. Omien varojen päätöksessä yhdeksi omien varojen luokaksi säädettiin kierrättämättömään muovipakkausjätteen määrään

perustuva omavara, joka muodostuu kunkin jäsenvaltion tuottaman kierrättämättömän muovipakkausjätteen painosta. Verokanta on 0,80 euroa kilogrammaa kohti. Kierrättämättömän muovipakkausjätteen paino saadaan vähentämällä jäsenvaltioissa tietynä vuonna syntyvän muovipakkausjätteen painosta samana vuonna pakkausjätedirektiivin mukaisesti määritetty kierrätetyn muovipakkausjätteen paino. Omien varojen järjestelmä perustuu pakkausjätedirektiivin säännöksiin, eikä siten erikseen aiheuta tarvetta muuttaa kansallista lainsäädäntöä pakkausten ja pakkausjätteiden tai niiden tilastoinnin osalta.

2.2 Kansallinen lainsäädäntö ja muutostarpeet

Tuottajavastuun perusteista säädetään jätelain 6 luvussa. Jätelain nojalla annetuissa tuottajavastuualakohtaisissa valtioneuvoston asetuksissa säädetään muun muassa erilliskeräystä ja hyödyntämistä, vastaanoton järjestämistä sekä jätteen varastointi- ja käsittelyvaatimuksia koskevista tarkemmista tavoitteista ja vaatimuksista. Jätelain 48 §:ssä säädetään tuottajavastuun piiriin kuuluvista tuotteista ja tuottajista. Tuottajavastuu koskee renkaita, ajoneuvoja, sähkö- ja elektroniikkalaitteita, paperituotteita, paristoja ja akkuja sekä pakkauksia. Pakkausten tuottajana pidetään tuotteen pakkaajaa tai pakatun tuotteen maahantuojaa. Tuottajavastuuta koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta pakkausten tuottajaan, jonka liikevaihto on vähemmän kuin 1 miljoona euroa.

Jätelain tuottajavastuuta koskevia säännöksiä on jätelain muutoksella muutettu jätedirektiiviin tehtyjen muutosten täytäntöön panemiseksi. Tuottajan tiedotus- ja neuvontavelvollisuutta koskevaa jätelain 51 §:ää on laajennettu koskemaan käytöstä poistetun tuotteen vastaanotosta tiedottamisen ohella neuvontaa, joka liittyy jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämistoimenpiteisiin, uudelleenkäyttöön ja uudelleenkäytön valmistelua koskeviin toimiin sekä roskaantumisen ehkäisemiseen. Uudessa jätelain 53 a §:ssä puolestaan säädetään tuottajan omavalvonnasta, joka kattaa sekä säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan että valvonnassa tuotetun tiedon luotettavuuden kehittämisen. Omavalvonnasta tulee laatia kirjallinen suunnitelma, joka liitetään Pirkanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle (jäljempänä Pirkanmaan ELY-keskus) jätelain 101 §:n mukaisesti tehtävään hakemukseen tuottajarekisteriin hyväksymiseksi. Tarvittaessa omavalvonnan tueksi on teetettävä riippumattoman ja ammattitaitoisen henkilön suorittama säännöllinen tarkastus. Pykälässä säädetään myös omavalvontasuunnitelman vähimmäisisällöstä sekä Pirkanmaan ELY-keskukselle valtuudesta hyväksyä sitä koskevia poikkeuksia.

Tuottajan kirjanpito- ja tiedonantovelvollisuutta koskevaa jätelain 54 §:ää on täsmennetty siten, että tuottajan tulee muun ohella toimittaa tiedot omavalvontasuunnitelman mukaisista toimista ja tarkastuksista Pirkanmaan ELY-keskukselle kalenterivuositain tai tarvittaessa useammin. Tuottajan on myös julkaistava vuosittain yleisessä tietoverkossa tiedot jätteen erilliskeräystä ja hyödyntämistä koskevien velvollisuuksiensa täyttymisestä. Tuottajayhteisön toimintaa koskevassa jätelain 63 §:ssä täsmennetään muun ohella, että tuottajayhteisön on ylläpidettävä julkisesti saatavilla olevaa, ajantasaista luetteloa paitsi sille tuottajavastuun siirtäneistä tuottajista myös omistajistaan. Luetteloon on merkittävä jäsenen nimi ja yritys- ja yhteisötunnus sekä tiedot jäsenen markkinoille saattamista tuotteista. Samoin luetteloon tulisi merkitä tiedot tuottajayhteisön liittymis- ja vuosimaksuista sekä kierrätysmaksuista yksikkö- tai tonniperusteisesti. Tietojen tulisi olla saatavilla sähköisesti.

Tuottajarekisteriin hyväksytyn tuottajan ja tuottajayhteisön toiminnan turvaamista koskevassa jätelain 64 §:ssä vakavaraisuuden selvittämisaatimus on korvattu vaatimuksella esittää selvitys tuottajavastuun toteuttamiseen liittyvistä riittävistä taloudellisista järjestelyistä. Vaatimus ulotetaan tuottajayhteisöjen ohella koskemaan tuottajavastuunvelvoitteensa itse hoitavia tuottajia silloin, kun se arvioidaan tarkoituksenmukaiseksi. Tuottajayhteisöjen palvelunhankintaa koskevaan jätelain 66 §:ään on lisätty tuottajayhteisölle velvollisuus julkaista yleisessä tietoverkossa tiedot palvelunhankinnoissaan noudatettavista yleisistä periaatteista ja menettelyistä.

Jätelain 66 a ja 66 b §:ssä säädetään valtuutetun edustajan nimeämisestä ja siinä noudatettavista menettelyistä. Lain 66 a §:ssä säädetään Suomeen sijoittautuneiden etämyyjien velvollisuudesta hoitaa tuottajavastuovelvoitteensa toisessa valtiossa sekä sähkö- ja elektroniikkalaitteiden etämyyjän velvollisuudesta nimetä valtuutettu edustaja vastaamaan velvoitteidensa täyttämistä toisessa jäsenvaltiossa. Samoin säädetään menettelyistä, joilla toiseen valtioon sijoittautunut etämyyjä tai muu tuottajaa vastaava toimija voi täyttää tuottajavastuovelvoitteet Suomessa. Toiseen EU:n jäsenvaltioon sijoittautunut sähkö- ja elektroniikkalaitteiden etämyyjä on velvollinen nimeämään valtuutetun edustajan vastaamaan velvoitteidensa täyttämistä Suomessa. Muiden tuottajavastuun alaisten tuotteiden etämyyntiä Suomeen harjoittava tuottaja voi valita joko liittymisen tuottajayhteisöön tai valtuutetun edustajan nimeämisen. Jätelain 66 a §:ssä säädetään myös toiseen valtioon sijoittautuneen tuottajaa vastaavan toimijan mahdollisuudesta nimetä Suomeen sijoittautunut valtuutettu edustaja vastaamaan Suomeen sijoittautuneen tuottajan, käytännössä maahantuojan, sijasta tämän velvoitteista taikka vastaavassa tarkoituksessa tehdä sopimus hyväksytyyn tuottajayhteisöön kanssa. Vastaava oikeus on verkkokaupan alustan ylläpitäjällä, joka on saanut valtuutuksen hoitaa tuottajavastuovelvoitteet alustallaan toimivalta etämyyjältä. Jätelain 122 §:ssä säädetään valvojan viranomaisen tiedonsaantioikeudesta. Valvovalla viranomaisella on oikeus saada tarpeelliset tiedot myös Suomesta käsin toimivalta etämyyjältä tämän toiseen valtioon myymistä tuottajavastuunalaisista tuotteista ja tuottajavastuovelvoitteiden hoitamisesta kyseisessä maassa.

Jätelain 66 b §:ssä asetetaan Suomeen sijoittautunutta valtuutettua edustajaa koskevat vähimmäisvaatimukset. Valtuutettu edustaja on nimettävä kirjallisella valtuutuksella ja valtuutetun edustajan on muiden kuin suoraan etäkaupalla myytävien tuotteiden osalta tiedotettava saamastaan valtuutuksesta ja sen muuttamisesta tai peruuttamisesta niille tuottajille ja tuottajayhteisölle, jotka muutoin vastaisivat tuottajavastuovelvoitteista mainittujen tuotteiden osalta. Jätelain tuottajaa koskevia säännöksiä sovelletaan myös valtuutettuun edustajaan lukuun ottamatta tuottajien mahdollisuutta perustaa tuottajayhteisö jätelain 62 §:n 1 momentin mukaisesti.

Edellä mainituista jätelain velvoitteista voidaan niitä koskevien asetuksenantovaltuuksien nojalla antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella jätelain 66 §:ää lukuun ottamatta.

Pakkauksista ja pakkausjätteistä annetulla valtioneuvoston asetuksella 518/2014 (jäljempänä *nykyinen pakkausjäteasetus*) on pantu täytäntöön pakkausjätedirektiivin säännökset, jotka olivat voimassa ennen direktiivin muutosta. Ehdotetulla asetuksella pantaisiin täytäntöön direktiivin muutoksesta johtuvat pakkausjätedirektiivin uudet säännökset sekä jätelain muutoksen edellyttämät täsmennykset alemman asteiseen lainsäädäntöön.

Nykyisellä pakkausjäteasetuksella säädetään pakkausten perusvaatimuksista, pakkauksen sisältämiä vaarallisia aineita koskevista rajoituksista, pakkauskiin tehtävistä merkinnöistä, käytettyjen pakkausten erilliskeräyksen järjestämisestä sekä uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevista tavoitteista. Asetuksessa säädetään myös tuottajaa koskevasta tiedotusvelvollisuudesta, hakemuksesta tuottajarekisteriin hyväksymiseksi sekä seurantatietojen ilmoittamisesta. Vastaavat säännökset sisältyisivät ehdotettuun uuteen asetukseen.

Vuonna 2012 voimaan tulleella jätelaille laajennettiin tuottajan velvollisuutta pakkausten jätehuollon järjestämisessä aiemman niin sanotun osittaisen tuottajavastuun sijaan. Jätedirektiivin uudet tuottajavastuun vähimmäisvaatimukset tulevat edelleen laajentamaan pakkausten tuottajien kustannusvastuuta koskemaan myös asumisessa syntyvän pakkausjätteen kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen kustannukset jätelaisissa ja jätteistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (978/2021, jäljempänä *jäteasetus*) säädettyjen erilliskeräysvaatimusten osalta.

Nykyisessä pakkausjäteasetuksessa säädetään tuottajien velvollisuudesta järjestää sekä asumisessa syntyvän että muun kuin asumisessa syntyvän pakkausjätteen vastaanottoaikojen ver-

kosto. Asetuksen mukaan tuottajan on järjestettävä asumisessa syntyvälle lasi-, metalli- ja kuitupakkausjätteelle vähintään 1850 vastaanottopaikkaa ja muovipakkausjätteelle vähintään 500 vastaanottopaikkaa. Vastaanottopaikkojen määrää on tarpeen tarkastella uudestaan ottaen huomioon uudet kiinteistökohtaista erilliskeräystä koskevat säännökset. Myös nykyistä 30 alueellisten vastaanottopaikkojen vähimmäismäärää on syytä tarkastella uudestaan.

Jätedirektiivin tuottajavastuun vähimmäisvaatimusten täytäntöön panemiseksi pakkausjäteasetusta on tarpeen täydentää tuottajan omaoikeuden suunnitelmaa, riippumattoman tarkastajan pätevyysvaatimuksia, tuottajan kirjanpito- ja seurantatietojen ilmoittamista, tuottajien mak-suosuuksia ja niiden mukauttamista ja valtuutetun edustajan tiedottamisvelvollisuutta koskevilla säännöksillä. Lisäksi nykyisessä pakkausjäteasetuksessa säädettyjä käytettyjen pakkausten uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevat tavoitteet on tarpeen muuttaa vastaamaan uusia pakkausjätedirektiivissä säädettyjä tavoitteita.

2.3 Pakkausten tuottajavastuujärjestelmä ja pakkausjätehuollon nykytila

Pakkausjätteen kierrätyksen nykytilaa on selvitetty tarkemmin jätelain muutosesityksen (HE 40/2021 vp) jaksossa 3.2.3 sekä pakkauksia koskevaa tuottajavastuujärjestelmää jaksoissa 3.4.1 ja 3.4.2.

2.4 Käytettyjen pakkausten määrä

Pakkausten tuottajat raportoivat vuonna 2019 Suomessa markkinoille saattamiensa pakkausten määräksi yhteensä noin 775 339 tonnia pakkauksia. Tätä määrää käytetään kuvaamaan myös syntyneen pakkausjätteen kokonaismäärää kyseisenä vuonna. Eniten saatettiin markkinoille puu- sekä paperi- ja kartonkipakkauksia. Pakkausten uudelleenkäytön määrä oli 1 314 375 t, joten uudelleenkäyttöaste oli noin 63 prosenttia. Eniten käytettiin uudelleen puu-, metalli- ja muovipakkauksia.

Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy:n arvion mukaan noin 67 prosenttia kaikista markkinoille saatetuista pakkauksista on yrityspakkauksia ja 33 prosenttia myyntipakkauksia.

Taulukko 1. Käytettyjen pakkausten ja pakkausjätteen määrä tonneina pakkauslajeittain vuonna 2019 (Pirkanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus).

Pakkauslaji	Kokonaiskäyttö (t)	Uudelleenkäyttö (t)	Pakkausjäte (t)
lasi	84 784	2 801	81 983
muovi	440 581	307 262	133 319
paperi- ja kartonki	266 079	7 245	258 833
metalli	668 817	618 200	50 617
puu	629 451	378 866	250 585
muu			
yhteensä	2 089 714	1 314 375	775 339

Tilastojen ulkopuolisten pakkausten määrän arvioidaan olevan noin 14 % kaikista markkinoille saatetuista pakkauksista. Tilastojen ulkopuolella ovat alle miljoonan euron liikevaihdon yritysten markkinoille saattamat pakkaukset, tuottajarekisteriin tai tuottajayhteisöön liittymisen laininlyöneiden yritysten markkinoille saattamat pakkaukset sekä yksityisen tuonnin ja etäkaupan kautta tulevat pakkaukset. Uusien markkinoille saatettuja ja käytöstä poistettuja pakkauksia koskevien tilastointi- ja raportointivaatimusten mukaan myös nämä aiemmin tilastojen ulkopuolelle jääneet osuudet on arvioitava ja lisättävä syntyvän pakkausjätteen määrään, mikä osaltaan tulee laskemaan pakkausjätteiden kierrätysastetta nykyiseen laskentatapaan verrattuna. Alustavien arvioiden mukaan tilastojen ulkopuolisten pakkausten huomioiminen sekä uudet

kierrätysasteen laskentamenetelmät laskevat kierrätysasteita noin 4–27 prosenttiyksikköä pakkausmateriaalista riippuen aiempaan käytössä olleeseen tilastointimenetelmään verrattuna.

2.5 Saavutetut kierrätys- ja hyödyntämisasteet

Tuottajat ja tuottajayhteisöt raportoivat markkinoille saattamiensa pakkausten sekä keräämänsä ja hyödyntämänsä pakkausjätteen määrän Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Vuonna 2019 raportoitiin markkinoille saatettujen pakkausten määräksi yhteensä noin 775 339 tonnia, josta kierrätettiin lähes 71 prosenttia. Taulukkoon 2 on koottu tiedot pakkausjätteiden kierrätysasteista Suomessa vuonna 2019 eroteltuna lasi-, metalli- ja muovipakkausten osalta pantillisiin ja pantittomiin pakkauksiin sekä niiden vertailu nykyisessä pakkausasetuksessa ja juomapakkausten palautusjärjestelmästä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (526/2013), jäljempänä *juomapakkausasetus*, asetettuihin tavoitteisiin.

Taulukko 2. Pakkausjätteiden kierrätysasteet Suomessa vuonna 2019 ja niiden vertailu pakkausjäteasetuksessa ja juomapakkausasetuksessa asetettuihin tavoitteisiin jaoteltuina pantillisiin ja pantittomiin pakkauksiin metalli-, lasi- ja muovipakkausten osalta.

Pakkauslaji	Nykyinen pakkausjäteasetus kierrätystavoite (%)		Juomapak- kausasetus kierrätysta- voite (%)	Toteutunut kierrätysaste (%)
	2016	2020	2013	2019
Metallipakkaukset pantiton	75	80		78
Metallipakkaukset pantillinen			90	97
Lasipakkaukset pantiton	27	40		101
Lasipakkaukset pantillinen			90	96
Muovipakkaukset pantiton	16	22		35
Muovipakkaukset pantillinen			90	98
Paperi- ja kartonki- pakkaukset	80			116
Puupakkaukset	17			27
Kaikki pakkaukset yht.		65		71

2.6 Markkinavalvonta

Markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1020, jäljempänä *markkinavalvonta-asetus*, annettiin 20.6.2019 ja sen soveltaminen alkoi jäsenvaltioissa pääosin 16.7.2021.

Markkinavalvonta-asetuksella luodaan yhtenäiset puitteet tuotteiden markkinavalvonnalle ja ulkorajavalvonnalle kaikissa jäsenmaissa, ja asetetaan vähimmäisvaatimukset markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksille. Asetuksessa säädetään myös velvoitteita talouden toimijoille, rajat ylittävstä yhteistyöstä markkinavalvontaviranomaisten kesken ja yhteistyöstä tulliviranomaisten kanssa. Markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluu 70 EU-säädöstä, mukaan lukien pakkausjätedirektiivi.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto säädetään markkinavalvontaviranomaiseksi nykyisen pakkausjäteasetuksen 21 §:ssä asetuksen 4-6 pykälien osalta. Koska markkinavalvontaa koskevat toimivaltuudet markkinavalvonta-asetuksessa ovat merkittävää julkisen vallan käyttöä, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston tehtävästä toimia pakkausten markkinavalvontaviranomaisena säädetään kansallisesti lailla.

Markkinavalvontaa koskee laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta 1137/2016, jäljempänä *markkinavalvontalaki*. EU:n markkinavalvonta-asetuksen eräät velvoitteet toimeenpannaan hallituksen esitykseen HE 139/2021 vp sisältyvällä lailla eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta ja eräillä siihen liittyvillä laeilla. Muutosten tavoitteena on yhdenmukaistaa markkinavalvontasääntelyä kansallisella tasolla.

Eduskunta hyväksyi 15.10.2021 hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset ympäristönsuojelulain, jätelain ja EU-ympäristömerkistä annetun lain sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain muuttamisesta (HE 153/2021 vp). Esitykseen sisältyneen jätelain muuttamisesta annetun lain (917/2021) 24 a §:n 1 momentissa säädetään pakkausten markkinavalvontaviranomaiseksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) siten kuin siitä säädetään tarkemmin jätelain 10 §:n nojalla annettavalla asetuksella. Samalla kumotaan jätelain 123 §:n tarkastusoikeutta koskevat säännökset tuotteiden markkinavalvonnan osalta sekä tuotetta tai tuotemerkintöjä koskevan rikkomuksen tai laiminlyönnin oikaisemisesta koskeva jätelain 127 § 1.1.2021 alkaen. Jatkossa jätelain tuotteita koskevaa markkinavalvontaa toteutettaisiin pelkästään markkinavalvonta-asetuksen ja markkinavalvontalain mukaisesti.

3 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

3.1 Keskeiset ehdotukset

Nykyisen asetuksen 7 §:ssä asetetut käytettyjen pakkausten uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevat tavoitteet vuodelle 2020 säädettäisiin asetuksen siirtymäsäännöksillä olemaan voimassa vuoteen 2025 saakka. Nykyisen asetuksen 7 §:ssä säädetään pakkausten tuottajia ja juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjiä koskeva yleinen tavoite uudelleen käyttää tai kierrättää käytettyjä pakkauksia yhteensä vähintään 90 painoprosenttia kaikkien markkinoille saatettujen ja uudelleenkäyttöön toimitettujen pakkausten kokonaismäärästä. Tämä tavoite säilyisi ennallaan ehdotetussa asetuksessa. Pakkausjätteen kierrätystä koskevaa tavoitetta ehdotetaan tiukennettavaksi direktiivin mukaisesti siten, että kaikkien markkinoille saatettujen pakkausten määrää vastaavasta määrästä pakkausjätettä tulisi kierrättää vähintään 65 painoprosenttia viimeistään 1.1.2025 ja 70 prosenttia viimeistään 1.1.2030. Voimassa oleva tavoite on 65 painoprosenttia pohjautuen kuitenkin aiempaan laskentamenetelmään, joka yleensä antaa tulokseksi korkeamman kierrätysasteen kuin jatkossa noudatettava menetelmä.

Asetuksen 8 §:ssä säädetyt tuottaja- ja tuottajayhteisökohtaiset kierrätystavoitteet ehdotetaan muutettaviksi tuottajia yhteisesti sitoviksi velvoitteiksi. Velvoitteita muutettaisiin seuraavasti:

Pakkauslaji	Toteutunut kierrätysaste 2019	Nykyisen pakkausjäteasetuksen tavoite (%) 2020	Ehdotettu tavoite (%) (suluissa direktiivin tavoite) 2025	Ehdotettu tavoite (%) (suluissa direktiivin tavoite) 2030
kuitu	118	80	75 (75)	85 (85)
puu	27	17	25 (25)	30 (30)
lasi	98	40 (pantiton) 90 (pantillinen)	70 (70)	75 (75)
rautametalli	85	80 (pantiton) 90 (pantillinen)	70 (70)	80 (80)
alumiini			70 (50)	80 (60)
muovi	42	22 (pantiton) 90 (pantillinen)	50 (50)	55 (55)
Yhteensä	71	65	65 (65)	70 (70)

Nykyisen pakkausjäteasetuksen 8 §:ssä säädetyt tuottajakohtaiset pakkausjätteen kierrätystavoitteet (jotka pohjautuvat eri laskentamenetelmään kuin uudet tavoitteet vuosille 2025 ja 2030) säädettäisiin asetuksen siirtymäsäännöksillä olemaan voimassa vuoteen 2025 saakka.

Vuoteen 2024 saakka kierrätyksen edistymistä arvioitaisiin ja raportoitaisiin komissiolle uusilla laskentamenetelmillä vuotta 2025 koskevien tavoitteiden suhteen ja tarvittaessa myös nykyisillä laskentamenetelmillä direktiivin mukaisten aiempien tavoitteiden suhteen.

Nykyisen pakkausjäteasetuksen 9 §:n mukaisia säännöksiä pakkausjätteen vastaanoton järjestämisestä muutettaisiin ottaen huomioon jäteasetuksen uudet säännökset kiinteistökohtaisen keräyksen laajentamiseksi kaikkiin vähintään viiden huoneiston kiinteistöihin taajamissa. Tuottaja velvoitettaisiin järjestämään alueellisia vastaanottoaikoja alueittain tasapuolisesti huomioon ottaen väestötiheys ja alueella järjestetty pakkausjätteen erilliskeräys kiinteistöiltä. Vastaanotto ei kuitenkaan saisi rajoittua alueille, joilla keräys ja jätehuolto on kannattavinta.

Laajenevan kiinteistökohtaisen keräyksen vuoksi asetuksessa säädettyjä lasi-, metalli- ja kuitupakkausten alueellisten vastaanottoaikojen vähimmäismäärää pienennettäisiin nykyisestä 1850 paikasta 1000 paikkaan. Muovipakkausten vastaanottoaikojen määrä nostettaisiin samalle tasolle muita pakkausmateriaaleja koskevan vaatimuksen kanssa eli kaksinkertaiseksi nykyisestä (500 paikasta 1000 paikkaan).

Pakkausten tuottajan velvollisuudesta järjestää alueellisia vastaanottoaikoja elinkeinotoiminnan ja julkisen toiminnan pakkausjätteiden sekä muiden toimijoiden keräämien asumisessa syntyvien pakkausjätteiden vastaanottoa varten poistettaisiin 30 paikkaa koskeva minimivaatimus. Vastaanottoaikoja koskevana vaatimuksena olisi, että paikkoja tulee olla riittävästi ja alueittain tasapuolisesti niin, että ne palvelevat hyvin kiinteistöiltä kerätyn pakkausjätteen vastaanottoa.

Seurantatietojen antamisen määräaika aikaistettaisiin kolmella kuukaudella niin, että tuottajien tulisi antaa tiedot vuosittain kesäkuun loppuun mennessä. Lisäksi tehtäisiin direktiivimuutosten edellyttämät muutokset ja täydennykset raportointivaatimuksiin, kuten lisättäisiin uusi vuotuinen raportointivelvollisuus uudelleenkäytettävistä pakkauksista sekä rauta- ja alumiinipakkausten erillisestä raportoinnista, lisättäisiin vaatimukset tietojen laadunvalvonnasta, lisättäisiin raportointivelvollisuus jätelain 49 d §:ssä tarkoitetuista yhteistoimintasopimuksista ja jätelain 53 a §:ssä tarkoitettujen omavalvontasuunnitelman mukaisista toimista ja tarkastuksista.

Ehdotetulla asetuksella kumottaisiin Pirkanmaan ELY-keskuksen velvollisuus toimittaa komissiolle joka kolmas vuosi kertomus direktiivin täytäntöönpanosta. Seurantatietojen kokoamista ja toimittamista komissiolle koskeva nykyisen asetuksen 18 §:ssä säädetty velvollisuus säilyisi jatkossakin ennallaan. Edellisvuoden seurantatietojen kokoamisesta ja toimittamisesta tilastoviranomaisille olisi kuitenkin jatkossa tarpeen sopia viranomaistahojen kesken, sillä Pirkanmaan ELY-keskuksen kokoamia tietoja tarvittaisiin yhdyskuntajätteen kierrätysasteen kehittämisen seurantaan, OECD:n yhdyskuntajätteitä koskevaa raportointia sekä muoviomavaran laskennan pohjana käytettäviä arvioita varten jo ennen komissiolle tapahtuvan raportoinnin määräaikaan.

Asetuksen liitteeseen 2 tehtäisiin direktiivin mukaiset muutokset pakkausten ominaisuuksia koskeviin perusvaatimuksiin.

Asetukseen ehdotetaan myös lisättäväksi sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annettua valtioneuvoston asetusta (519/2014) vastaavat säännökset Pirkanmaan ELY-keskuksen yhteistyöstä ja tiedonvaihdosta EU:n muiden jäsenvaltioiden asianomaisten viranomaisten kanssa. Ehdotettu yhteistyövelvoite edesauttaisi osaltaan pakkausjäteasetuksen sekä jätelain 66 a §:n toimeenpanoa erityisesti etämyynnin osalta. Yhteistyön tulisi käsittää tutustumisoikeuden myöntäminen asiaankuuluviin asiakirjoihin, tietoihin ja tarkastusten tuloksiin, jollei julkisuus- ja tietosuojalainsäädännöstä muuta johdu. Tiedonvaihdossa tulisi käyttää sähköistä tiedonsiirtoa, minkä lisäksi Pirkanmaan ELY-keskuksen tulisi julkaista verkkosivuillaan linkit toisten jäsenvaltioiden tuottajarekistereihin tai tuottajavastuuta valvovan viranomaisen verkkosivuille sen mukaisesti kuin se on tarkoituksenmukaista.

Asetuksessa täsmennettäisiin jätelaissa säädettyjä, jätedirektiivin 8 a artiklaan pohjautuvia tuottajavastuun vähimmäisvaatimuksia. Vaatimukset koskisivat tuottajan maksuosuuksien perusteita, tuottajan tiedotusvelvollisuutta, omavalvontaa, seurantatietojen ilmoittamista, taloudellisia järjestelyjä ja toimintasuunnitelmaa, toiminnassa tapahtuvien muutosten ilmoittamista sekä valtuutetun edustajan nimeämistä.

Asetuksen markkinavalvontaa koskeva säännös muutettaisiin vastaamaan markkinavalvontasetuksen täytäntöönpanoa ja sen johdosta tehtyjä muutoksia markkinavalvontalakiin ja jätelaikiin. Säännös tulisi sovellettavaksi samanaikaisesti jätelain 24 a §:ään tehdyn muutoksen kanssa 1.1.2022.

3.2 Asetusehdotuksen vaikutukset

Jätelainsäädännön muuttamisen vaikutuksia on kuvattu hallituksen esityksessä HE 40/2021 vp. Näiden vaikutusten lisäksi ehdotetussa asetuksessa asetettava seurantatietojen toimittamisen määräajan lyhentäminen lisäisi tuottajille ja tuottajayhteisöille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Tuottajarekisterihakemuksen yhteydessä tehtävä omavalvontasuunnitelma sekä sen tarkistaminen lisäävät jossain määrin tuottajien, tuottajayhteisön sekä Pirkanmaan ELY-keskuksen hallinnollista taakkaa.

Lasi-, metalli- sekä paperi- ja kartonkipakkausten aluekeräysverkoston supistuminen vähentäisi tuottajien kustannuksia nykyiseen aluekeräysverkkoon verrattuna. Erilliskeräyksestä aiheutuvat kustannukset nousisivat kuitenkin nykyisestä jätelain 49 b §:ssä säädettyjen pakkausten tuottajien kustannusvastuun myötä. Muovipakkausten aluekeräyspisteiden määrän nousu nostaisi tuottajien kustannuksia nykyiseen aluekeräysverkkoon verrattuna.

Pirkanmaan ELY-keskukselle aiheutuvaa hallinnollista taakkaa vähentäisi puolestaan pakkausdirektiivin täytäntöönpanokertomuksen toimittamista koskevan säännöksen kumoaminen. Pirkanmaan ELY-keskuksen hallinnollista taakkaa lisäisi jossain määrin ehdotettu seurantatietojen tarkastamista ja kokoamista koskeva velvoite sekä ehdotettu yhteistyö- ja tiedonantovelvoite

EU:n muiden jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa mukaan lukien velvoite julkaista verkkosivullaan linkit muiden maiden tuottajarekistereiden tai valvovan viranomaisen verkkosivuille.

Ehdotetulla asetuksella ei arvioida olevan muita merkittäviä itsenäisiä vaikutuksia.

4 Valmistelu ja lausuntopalaute

Asetusehdotus on valmisteltu ympäristöministeriössä. Jätealan asetusten keskeistä sisältöä valmisteltiin EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpanoon liittyviä linjauksia valmistelleessa laajapohjaisessa työryhmässä. Asetusten sisältöä kuvattiin laajalti jätelain muuttamisesta annetun hallituksen esityksen perusteluissa ja yhteenveto keskeisistä asetustason muutoksista oli lausunnoilla samanaikaisesti hallituksen esityksen kanssa.¹ Näistä annettu lausuntopalaute on otettu huomioon asetuksen jatkovalmistelussa. Myös ympäristöministeriön asettamalle jätealan yhteistyöryhmälle on tiedotettu asetusten valmistelun etenemisestä.

Kaikkia jätealan asetuksia koskenut lausuntopyyntö liitteinen julkaistiin Lausuntopalvelussa (www.lausuntopalvelu.fi) sekä lähetettiin useille viranomaisille, teollisuusjärjestöille, kansalaisjärjestöille ja yrityksille. Kaikki lausunnoilla olleet jätealan asetukset kattava lausuntoyhteenveto julkaistiin ympäristöministeriön verkkosivuilla (www.ym.fi/jatesaadospaketti).

Jätealan asetuksista annettiin lausuntoja yhteensä 78 kappaletta, joista 33 koski ehdotettua pakkausjäteasetusta. Ehdotettua asetusta koskevia lausuntoja antoivat: Savo-Pielisen jätelautakunta, Päivittäistavarakauppa ry, SOK/S-ryhmä, Lounais-Suomen Jätehuolto Oy, Suomen Kuitukierrätys Oy, Suomen Kuntaliitto ry, SKAL Ympäristöyritykset ry, Suomen Uusiomuovi Oy, RASI ry, Ruokavirasto, Suomen Pakkauskierrätys RINKI Oy, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, Fortum Waste Solutions Oy, Mepak-Kierrätys Oy, Helsingin seudun ympäristöpalvelut – kuntayhtymä, Koneyrittäjien liitto ry, Ympäristöteollisuus ja –palvelut YTP ry, Kaupan liitto, Pirkanmaan ELY-keskus, Suomen Pakkausyhdistys ry, Suomen Keräyslasiyhdistys ry, Recser Oy, Elintarviketeollisuusliitto ry, Kuopion kaupunki, Suomen Palautuspakkaus Oy, LAPECO Lapin jätehuolto kuntayhtymä, Jyväskylän seudun jätelautakunta, Lassila & Tikanoja Oyj, Business Finland Oy, Muoviteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ja Helsingin hallinto-oikeus.

Seuraavassa esitellään lausuntopalauteen pääsisältöä kertoen ja perustellen samalla, johtiko lausuntopalaute esityksen muuttamiseen.

4.1 Uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteet

Useissa pakkausten tuottajien ja tuottajayhteisöjen lausunnoissa pidettiin kannatettavana, ettei pakkausjätedirektiivissä säädetyjä kierrätystavoitteita ehdotettu kiristettävän kansallisesti. Samat tahot katsoivat lausunnoissaan, että rekisteröityneiden tuottajien tulisi vastata ainoastaan itse markkinoille tuomiensa pakkausten kierrätyksestä. Asetusehdotusta ei kuitenkaan nähty tarkoituksenmukaiseksi muuttaa tältä osin. Kierrätystavoitteet eivät ole nykyisestä asetuksesta poiketen tuottajakohtaisia, vaan kaikkia tuottajia yhteisesti sitovia. Lisäksi nykyiset tuottajakohtaiset tavoitteet ovat voimassa vuoteen 2025 asti. Jätelain muutoksessa säädettiin ulkomaiset etämyyjät tuottajavastuullisiksi sekä lisäksi tarkoituksena on HE 40/2021 vp mukaisesti valmistella SUP-direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä jätelain muutosesitys, jolla poistettaisiin

¹ <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=9db14571-b2ec-4a6f-a530-1c7bc49397eb>. Tietoja hallituksen esityksen valmisteluvaiheista, työryhmän mietinnöstä sekä tehdyistä taustaselvityksistä ja vaikutusarvioista on saatavilla valtioneuvoston hankeikkunasta <https://valtioneuvosto.fi/hankkeet> hankenumerolla YM003:00/2019 sekä ympäristöministeriön verkkosivulta <https://www.ym.fi/jatesaadospaketti>.

pakkausten tuottajavastuun soveltamista määrittävä miljoonan euron liikevaihtoraja. Siten käytännössä kaikki pakkaukset olisivat jatkossa tuottajavastuun alaisia eikä ehdotettu rajausta olisi tarpeen. Lausuntopalautteen perusteella täsmennettiin 3 momentissa säädetty velvoite koskemaan palautusjärjestelmän ylläpitäjää.

4.2 Vastaanoton järjestäminen

Kartonki-, lasi- ja metallipakkausten alueellisten vastaanottoaikojen minimimäärän alentamista 1000 keräyspisteeseen kannatettiin laajasti tuottajien ja tuottajayhteisöjen lausunnoissa. Yksittäisissä kuntatoimijoiden lausunnoissa määrän alentamista vastustettiin, sillä ehdotetun määrän katsottiin olevan riittämätön erityisesti harvaanasuttujen seutujen kannalta. Muovin keräyspisteiden kasvattamista tuhanteen kommentoitiin muutamissa lausunnoissa, ja sitä pääosin kannatettiin kuntatoimijoiden lausunnoissa ja vastustettiin muoviteollisuuden edustajien ja SOK:n lausunnoissa.

Alle 500 asukkaan taajamien osalta tuottajien ja tuottajayhteisöjen lausunnoissa katsottiin, ettei vastaanottoaikojen määrää tule ehdotuksen mukaisesti sijoittaa kauppa-aikojen määrään, vaan tuottajille tulee jatkossa jättää mahdollisuus päättää oman harkintansa mukaan taajamissa sijaitsevien vastaanottoaikojen määrästä. Tuottajayhteisöjen, jätealan ja kaupan alan toimijoiden lausunnoissa katsottiin, ettei ehdotettu muille kuin kuluttajille tarkoitettujen vastaanottoaikojen minimimäärän nostaminen 30:stä 60:een ole perusteltua. Kuopion kaupunki kannatti määrän nostoa.

Lausunnoissa esitetystä ehdotuksesta vähentää muille kuin kuluttajille tarkoitettujen vastaanottoaikojen lukumäärää kysyttiin vielä erikseen kunnallisten toimijoiden näkemyksiä. Heidän näkemyksensä mukaan olisi tärkeää, että kuntien keräämiä pakkauksia varten on riittävä määrä terminaaleja myös jatkossa kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen lisääntyessä ja että ne ovat kohtuullisen etäisyyden päässä kiinteistökeräyksen järjestämisen kannalta.

Lausuntopalautteen perusteella kotitalouksien pakkausjätteiden vastaanottoaikoja koskevista vaatimuksista poistettaisiin kauppa-aikojen lukumäärään tai sijaintiin liittyvä vaatimus. Tuottajat voisivat itse arvioida tarkoituksenmukaisimmat sijoituspaikat vastaanottoaikoille asetuksessa säädettyin edellytyksin.

Lausuntopalautteen perusteella poistettaisiin 10 § 2 momentista muille kuin kuluttajille tarkoitettuja vastaanottoaikoja koskeva 60 vastaanottoaikan minimimäärävaatimus. Vastaanottoaikojen vaatimuksena olisi, että niitä tulee olla alueittain tasapuolisesti riittävä määrä kiinteistöiltä kerätyn pakkausjätteen vastaanottoa varten.

4.3 Tuottajien maksuosuudet

Useissa tuottajayhteisöjen ja teollisuuden etujärjestöjen lausunnoissa tuottajien maksuosuuksien määrittelyä koskevaa ehdotusta pidettiin kannatettavana. Maksuosuuksien mukauttamista koskevia periaatteita pidettiin perusteltuina, mutta maksujen mukauttaminen tiettyjen esitettyjen vaatimusten mukaisiksi nähtiin haasteellisena useiden tuottajien, tuottajayhteisöjen ja etujärjestöjen lausunnoissa. Periaatteita ehdotettiin yksinkertaistettaviksi muun muassa poistamalla pykälän kohta, jossa viitataan ympäristömerkki-, standardointi- ja sertifiointijärjestelmiin (6 kohta) sekä uudelleenkäytettävien pakkauksien maksujen määräytymistä koskeva kohta 7, jonka katsottiin olevan päällekkäinen etusijajärjestyksen edistämistä koskevan kohdan 2 kanssa.

Lausuntopalautteen perusteella poistettiin maksuosuuksien perusteista kohta, jossa viitataan ympäristömerkki-, standardointi- ja sertifiointijärjestelmiin sekä selkeytettiin 5 kohdan sana-

muotoja asiasisältöä muuttamatta. Lausunnoilla olleen ehdotuksen uudelleenkäytettävien pakkausten maksujen määräytymistä koskevaa 7 kohtaa (tämän ehdotuksen 6 kohta) ei nähty tarkoituksenmukaiseksi poistaa, sillä kohdan perusteella uudelleenkäytettävistä pakkauksista tulisi periä maksu ainoastaan silloin, kun pakkaus saatetaan ensimmäistä kohtaa markkinoille. Kohta ei olisi sisällöllisesti päällekkäinen kohdan 2 kanssa, jonka mukaan maksujen tulee kannustaa etusijajärjestyksen edistämiseen, toisin sanoen kohta koskee pakkauksen ominaisuuksia.

4.4 Seurantatietojen ilmoittaminen

Tuottajayhteisöjen ja kaupan lausunnoissa suhtauduttiin varauksella seurantatietojen ilmoittamista koskevassa 19 §:ssä esitettyyn muutokseen aikaistaa edellisen vuoden toimintaa koskevien tietojen ilmoittamista nykyisestä syyskuun lopusta kesäkuun loppuun. Lisäksi lausunnoissa katsottiin, ettei markkinoille saatetuista pakkauksista annettavia tietoja voida käytännössä eritellä käsittelymenetelmittäin. Muutamissa lausunnoissa ehdotettiin muutoksia myös eräisiin muihin ehdotettuihin vaatimuksiin, kuten 4 kohdan vaatimukseen käsittelylaitoskohtaisista tiedoista.

Pirkanmaan ELY-keskus katsoi lausunnossaan, että sille ehdotettu velvollisuus seurantatietojen tarkistamisesta ja keräämistä lokakuun loppuun mennessä voi osoittautua mahdottomaksi, ottaen huomioon uudet vaatimukset kierrätysasteiden raportoinnissa. Sen mukaan asetuksessa ei tulisi säätää komissiolle toimitettavien tilastojen aikataulusta poikkeavia aikaisempia määräaikoja. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus katsoi, että tuottajayhteisöille tulisi minimissään asettaa vaatimus kerätä jäseniltään tieto siitä, ketkä yhteisön jäsenistä harjoittavat etäkauppaa ja mihin maihin kukin jäsen tuotteita etäkaupalla myy sekä velvollisuus raportoida tieto Pirkanmaan ELY-keskukselle vuosittaisen seurantatietoraportoinnin yhteydessä.

Lausuntopalautteen perusteella täsmennettiin 19 §:n 3 momenttia ja poistettiin vaatimus tietojen ilmoittamiseen jaoteltuina käsittelymenetelmittäin tarpeettomana niiden kohtien osalta, joihin momentissa viitataan. Lisäksi 1 momentin 4 kohtaa täsmennettäisiin rajaamalla kohdan seurantatietojen toimittamista koskeva velvoite tuottajien järjestämään jätehuoltoon tuotun pakkausjätteen. Lausuntopalautteen perusteella poistetaan Pirkanmaan ELY-keskukselle ehdotettu velvollisuus toimittaa ja tarkastaa seurantatiedot jo raportointivuotta seuraavan vuoden lokakuun loppuun mennessä. Näitä tietoja tarvittaisiin kuitenkin erityisesti yhdyskuntajätetilastointia varten jo ennen komissiolle tapahtuvan raportoinnin määräaika. Mahdollisimman ajantaisaisia tietoja tarvittaisiin mm. OECD:lle tehtävää yhdyskuntajätetietojen raportointia ja muoviomavaran arviointia varten sekä yhdyskuntajätteiden ja pakkausjätteiden kierrätysasteiden kehittymisen seuraamiseksi. Edellisvuoden seurantatietojen kokoamisesta ja toimittamisesta tilastoviranomaisille olisi kuitenkin jatkossa tarpeen sopia tarkemmin viranomaistahojen kesken. Pirkanmaan ELY-keskuksen ehdotusta tuottajayhteisöille asetettavasta velvoitteesta raportoida vuosittain jäsentensä ulkomaille harjoittamasta etäkaupasta ei nähty tarkoituksenmukaisena suhteessa sen aiheuttamaan hallinnolliseen taakkaan. Tuottajavastuun pääasiallinen tarkoitus on se, että tuottaja huolehtii Suomen markkinoille saattamiensa tuotteiden jätehuollosta ja siitä aiheutuvista kustannuksista. Lisäksi valvovan viranomaisen tiedonsaantioikeutta koskien Suomesta käsin toiseen valtioon myytäviä tuottajavastuun alaisia tuotteita laajennettiin jätelain muutoksen yhteydessä (122 §).

4.5 Muut säännökset

Lausuntopalautteen perusteella asetuksen jatkovalmistelussa asetuksesta poistettiin ulkopuolisen tarkastajan omavalvonnan tueksi tekemien tarkastusten ajankohtaa koskeva sääntely, täsmennettiin valtuutetun edustajan tiedottamisvelvollisuutta sekä täsmennettiin Pirkanmaan ELY-keskuksen velvoitetta julkaista verkkosivuillaan linkit muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden tuottajarekistereihin tai tuottajavastuuta valvovan viranomaisen verkkosivuille sen

mukaisesti kuin se on tarkoituksenmukaista. Asetukseen tehtiin myös eräitä muita pieniä tarkistuksia ja teknisluonteisia muutoksia.

5 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Tarkoitus. Pykälässä todettaisiin yleisesti ehdotetun asetuksen tarkoitus. Pykälä olisi yhdenmukainen nykyisen pakkausjäteasetuksen kanssa.

Asetuksen 7—21 §:ssä ehdotetut käytettyjen pakkausten erilliskeräystä, uudelleenkäyttöä, kierrätystä ja muuta jätehuoltoa koskevat vaatimukset kohdistuisivat jätelain 48 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettuun pakkausten tuottajaan eli tuotteen pakkaajaan tai pakatun tuotteen maahantuojaan. Ehdotetuissa 4—6 §:ssä säädettävät pakkausten perusvaatimuksia, raskasmetallipitoisuuksia ja merkitsemistä koskevat vaatimukset kohdistuisivat pakkausten tuottajan ohella myös muihin toimijoihin, kuten liikevaihdoltaan alle 1 000 000 euron tuottajiin, jotka saattavat pakkauksia tai pakattuja tuotteita Suomen markkinoille. Käytettyjen pakkausten uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevat 7—9 §:ssä ehdotetut yleiset tavoitteet ja kierrätysasteen laskentäsäännöt koskisivat pakkausten tuottajien ohella myös pantillisten juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjiä.

2 §. Soveltamisalan rajaukset. Verrattuna nykyiseen pakkausjäteasetukseen muutettaisiin ensimmäisessä momentissa säädettyä juomapakkausten palautusjärjestelmään liittynyttä juomapakkausten tuottajaa koskevaa soveltamisalan rajausta siten, että asetuksen kierrätystavoitteita (8 §) koskevat säännökset eivät jäisi soveltamisen ulkopuolelle. Muutos olisi tarpeen 8 §:ssä ehdotetun, kaikkia tuottajia koskevan yhteisen kierrätystavoitetta koskevan ehdotuksen täytäntöön panemiseksi. Lisäksi ehdotetaan juomapakkausten palautusjärjestelmään liittyneet pakkausten tuottajat rajattavaksi ulos valtuutetun edustajan tiedottamisvelvollisuutta koskevan 14 §:n ja omavalvontaa koskevan 20 §:n sekä tuottajayhteisön ja kuntien välisen sopimuksen yhteenvedon toimittamista koskevan 21 §:n soveltamisalasta, sillä nämä säännökset kohdistuisivat sisällöllisesti muihin kuin pantilliseen järjestelmään kuuluviin tuottajiin.

Muilta osin pykälä säilyisi nykyisen pakkausjäteasetuksen mukaisena. Ehdotetun 2 momentin mukaan vastaanottoaikojen määrää koskevaa 10 §:ää ei sovellettaisi vaaralliseksi jätteeksi luokiteltuun käytettyyn pakkaukseen. Vaarallisiksi jätteeksi luokiteltuja pakkauksia olisivat pakkaukset, jotka sisältävät vaarallisten aineiden jäämiä tai ovat niiden saastuttamia (jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 3 mukaisen jäteluettelon nimike 150110). Ehdotuksen mukaan tuottaja ei olisi velvollinen ylläpitämään 10 §:ssä tarkoitettua vähimmäisvaatimukset täyttävää vastaanottoaikojen verkostoa vaaralliseksi jätteeksi luokitelluille pakkauksille. Muilta osin asetusehdotuksen tuottajavastuuta koskevia säännöksiä kuitenkin sovellettaisiin mainittujen pakkausten tuottajiin ja siten tällaiset pakkaukset otettaisiin esimerkiksi huomioon 8 §:ssä ehdotettujen kierrätysasteiden toteutumisen seurannassa. Vaarallisiksi jätteeksi luokiteltujen pakkausten rajaaminen pois 10 §:n soveltamisalasta olisi perusteltua kyseisten pakkausten verrattain vähäisen määrän ja vaarallisen jätteen jätehuoltoa koskevien erityisvaatimusten vuoksi.

Ehdotettu 3 momentti olisi informatiivinen viittaus jätelain 48 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan tuottajavastuuta koskevia jätelain säännöksiä ei sovelleta pakkausten tuottajaan, jonka liikevaihto on vähemmän kuin 1 000 000 euroa. Käytännössä liikevaihto määräytyisi viimeksi vahvistetun tilinpäätöksen perusteella.

3 §. Määritelmät. Pykälässä määriteltäisiin sellaiset asetuksen soveltamisen kannalta keskeiset käsitteet, joita ei ole määritelty jätelaissa. Pykälän 1 ja 2 kohdassa ehdotetut pakkauksen ja pakkausjätteen määritelmät olisivat asiasisällöltään yhdenmukaiset nykyisen pakkausjäteasetuksen ja pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin vastaavien määritelmien kanssa.

Pykälän 3 kohdassa ehdotettu käytetyn pakkauksen määritelmä olisi yhdenmukainen nykyisen pakkausjäteasetuksen kanssa ja se olisi yhteistermi kaikille käytetyille pakkauksille, jotka toimitetaan joko uudelleenkäytettäviksi tai jätteenä hyödynnettäviksi tai loppukäsiteltäviksi. Uudelleenkäytettävät pakkaukset eivät ole jätettä. Määritelmä olisi tarpeen lakiteknisistä syistä.

Nykyisessä pakkausjäteasetuksessa oleva taajaman määritelmä poistettaisiin tarpeettomana vastaanoton järjestämistä koskevaan 10§:ään ehdotetun muutoksen vuoksi.

Pykälän 4 ja 5 kohtaan lisättäisiin uudet uudelleenkäytettävän pakkauksen ja yhdistelmäateriaalipakkauksen määritelmät pakkausjätedirektiivin 3 artiklan 2 a ja 2 b kohdan mukaisesti. Momentin 6 kohtaan lisättäisiin myös uusi muovin määritelmä pakkausjätedirektiivin ja SUP-direktiivin mukaisesti. Määritelmä koskisi kaikkia pakkausjäteasetuksen soveltamisalaan kuuluvia pakkauksia.

Voimassa olevan pykälän 2 momentti kumottaisiin tarpeettomana.

4 §. Pakkauksen perusvaatimukset. Pykälässä säädettäisiin jätelain 10 §:n nojalla pakkauksen valmistusta, koostumusta, uudelleenkäytettävyyttä ja hyödynnettävyyttä koskevista perusvaatimuksista. Pykälään ei ehdoteta tehtäväksi muutoksia nykyiseen pakkausjäteasetukseen verrattuna. Perusvaatimuksia koskevaa asetuksen liitettä 2 kuitenkin täsmennettäisiin vastaamaan pakkausjätedirektiiviin tehtyjä muutoksia. Pakkausten perusvaatimuksia koskevat vaatimukset kohdistuisivat pakkausten tuottajan ohella myös muihin toimijoihin, kuten liikevaihdoltaan alle 1 000 000 euron tuottajiin, jotka saattavat pakkauksia tai pakattuja tuotteita Suomen markkinoille.

Ehdotetussa 2 momentissa tarkoitettuja yhdenmukaistettuja standardeja ovat pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin täytäntöönpanoon liittyvän komission tiedonannon (2005/C 44/13) mukaan seuraavat (suluissa vastaavan Suomen Standardisoimisliitto SFS Ry:n julkaiseman standardin numero):

- CEN EN 13427:2004 (SFS-EN 13427): Pakkaukset. Pakkauksia ja pakkausjätteitä koskevien eurooppalaisten standardien käyttöön liittyvät vaatimukset;
- CEN EN 13428:2004 (SFS-EN 13428): Pakkaukset. Valmistukseen ja koostumukseen kohdistuvat vaatimukset. Pakkausjätteiden synnyn ennaltaehkäiseminen;
- CEN EN 13429:2004 (SFS-EN 13429): Pakkaukset. Uudelleenkäyttö;
- CEN EN 13430:2004 (SFS-EN 13430): Pakkaukset. Vaatimukset pakkauksille, jotka ovat hyödynnettävissä materiaalia kierrättämällä;
- CEN EN 13431:2004 (SFS-EN 13431): Pakkaukset. Vaatimukset pakkauksille, jotka ovat hyödynnettävissä energiakäytössä, mukaan lukien vähimmäislämpöarvon määrittely;
- CEN EN 13432:2000 (SFS-EN 13432): Pakkaukset. Vaatimukset pakkauksille, jotka ovat hyödynnettävissä kompostoinnin ja biohajoamisen avulla. Testausmenettely ja arviointiperusteet pakkauksen hyväksynnälle.

5 §. Pakkauksen raskasmetallipitoisuus. Pykälä annettaisiin jätelain 10 §:n nojalla. Pykälään ei tehtäisi muutoksia nykyiseen pakkausjäteasetukseen verrattuna. Pykälässä ehdotetut pakkauksen raskasmetallipitoisuutta koskevat rajoitukset vastaisivat nykyisin voimassa olevaa sääntelyä. Pykälään sisältyvät viittaukset raskasmetallipitoisuusvaatimuksista poikkeamisesta annettiin Euroopan komission säädöksiin, jotka koskevat suljetussa tuotekierrossa olevia muovisia laatikkoja tai kuormalavoja (komission päätös 2009/292/EY) sekä eräitä lasipakkauksia (komission päätös 2001/171/EY). Nämä vaatimukset ovat Suomessa voimassa suoraan mainittujen

komission päätösten nojalla. Pykälässä täsmennettäisiin myös eräitä mainittujen komission päätösten täytäntöönpanoon ja valvontaan liittyviä menettelyjä, joiden mukaisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirasto saisi Suomessa markkinoille saatettujen pakkausten osalta tarvittavat tiedot raskasmetallipitoisuusrajoituksia koskevien poikkeamismahdollisuuksien soveltamisesta sekä voisi tapauskohtaisesti arvioida komission päätöksissä säädettyjen poikkeamisedellytysten täyttymistä ja ryhtyä tarvittaessa toimenpiteisiin pakkausten vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi. Lasipakkauksia koskeva raportti tulee toimittaa Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle komission päätöksen mukaisesti silloin, jos tavanomaista säännöllistä tuotantoa edustavan yksittäisen lasiuunin tuotannosta kahdentoista peräkkäisen kuukauden aikana tehtyjen mittausten keskimääräinen tulos ylittää 200 ppm:n raja-arvon. Pakkausten raskasmetallipitoisuutta koskevat vaatimukset kohdistuisivat pakkausten tuottajan ohella myös muihin toimijoihin, kuten liikevaihdoltaan alle 1 000 000 euron tuottajiin, jotka saattavat pakkauksia tai pakattuja tuotteita Suomen markkinoille.

6 §. Pakkaukseen tehtävät merkinnät. Pykälä annettaisiin jätelain 10 §:n nojalla. Pykälän 1 momentissa ehdotetut pakkausten merkintävaatimukset vastaisivat sisällöltään nykyisen pakkausjäteasetuksen 6 §:ää sekä pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin 8 artiklaa. Ehdotuksen mukaan pakkausten merkintä niissä käytettyjen materiaalien tunnistamiseksi olisi vapaaehtoista. Pakkaukseen tehtävien tällaisten merkintöjen olisi aina oltava liitteen 3 mukaiset eikä muiden vastaavan sisältöisten merkintöjen käyttö olisi sallittua. Pykälässä tarkoitettujen merkintöjen tarkoituksena olisi osaltaan helpottaa pakkausten keräystä, uudelleenkäyttöä, kierrätystä ja muuta hyödyntämistä. Pakkausten merkitsemistä koskevat vaatimukset kohdistuisivat pakkausten tuottajan ohella myös muihin toimijoihin, kuten liikevaihdoltaan alle 1 000 000 euron tuottajiin, jotka saattavat pakkauksia tai pakattuja tuotteita Suomen markkinoille.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi maininta, että pakkaukseen voidaan lisätä ensimmäisessä momentissa säädettyjen materiaalien tunnistamismerkintöjen lisäksi myös etusijajärjestyksen mukaisesti käytöstä poistetun pakkauksen lajittelua, uudelleenkäyttöä ja jätehuoltoa helpottavat tiedot. Merkinnöissä voitaisiin esimerkiksi hyödyntää Pohjoismaissa laajasti käytössä olevaa jäteastioiden merkinnässä käytettävää jätetiktoigrammijärjestelmää. Myös sanallisten ohjeiden käyttö pakkauksissa on sallittua.

Lisäksi pykälän kolmanteen momenttiin lisättäisiin informatiivinen viittaus eräistä muovituotteista annettuun valtioneuvoston asetukseen 771/2021, jossa säädetään tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden (juomamukit) ja tiettyjen kertakäyttöisten muovituotteiden (terveysiteet, tamponit ja tamponien asettimet, henkilökohtaiseen hygieniaan ja kotitalouksien käyttöön tarkoitettut esikosteutetut kosteuspyyhkeet sekä suodattimelliset tupakkatuotteet ja suodattimet, joita pidetään kaupan käytettäväksi yhdessä tupakkatuotteiden kanssa) myynti- ja ryhmäpakkausten merkintävaatimuksista.

7 §. Käytettyjen pakkausten uudelleenkäyttöä ja kierrätystä koskevat kokonaistavoitteet. Pykälä annettaisiin jätelain 8 §:n 3 momentin nojalla. Asetuksen 7 §:ssä säädetäisiin kaikkia pakkauksia koskevat uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoitteet. Pykälällä pantaisiin täytäntöön pakkausjätedirektiivin 6 artiklan 1 kohdan f ja h alakohdassa säädetty tavoitteet sekä 5 artiklan 2 kohdassa säädetty edellytykset, joiden mukaisesti jäsenvaltiot voivat mukauttaa tavoitteiden tasoa enintään 5 prosenttiyksikköä vähentämällä ensimmäistä kertaa markkinoille saatettujen uudelleenkäytettävien myyntipakkausten määrä kaikista markkinoille saatettujen myyntipakkausten määrästä

Tavoitteet olisivat nykyisen pakkausjäteasetuksen tavoin yhteiset sekä juomapakkausten palautusjärjestelmään kuuluville että palautusjärjestelmään kuulumattomille muille pakkauksille. Tavoitteet olisivat lisäksi kaikille pakkausmateriaaleille yhteiset. Tavoitteet vastaisivat pakkausjätedirektiivissä asetettuja tavoitteita. Nykyisessä asetuksessa asetettu kansallinen kaikkia pak-

kauksia koskeva 90 %:n uudelleenkäyttö- ja kierrätystavoite ehdotetaan säilytettäväksi ennallaan. Ehdotetut käytöstä poistettujen pakkausten kierrätystä koskevat kokonaistavoitteet olisivat 65 % vuonna 2025 ja 70 % vuonna 2030 markkinoille saatettujen pakkausten määrää vastaavasta määrästä. Tavoitteiden toteutumisen seurannan ja valvonnan selventämiseksi pykälän 3 momentissa täsmennettäisiin, että juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän katsottaisiin täyttävän mainitut tavoitteet, jos se täyttää juomapakkausten palautusjärjestelmästä annettussa valtioneuvoston asetuksessa (526/2013) säädetty kierrätysvelvollisuudet. Muiden kuin juomapakkausten palautusjärjestelmään kuuluvien pakkausten tuottajien tulisi siten muilta osin vastata mainittujen kierrätystavoitteiden saavuttamisesta.

Asetuksen voimaantulosäädöksissä säädettäisiin nykyisen pakkausjäteasetuksen kierrätystavoitteita koskevat 7 §:n 2 ja 3 kohdat sekä 8 § sovellettaviksi uusien tavoitteiden voimaan astumiseen asti.

8 §. Pakkausjätteen kierrätystavoitteet pakkausmateriaaleittain. Pykälä annettaisiin jätelain 8 §:n nojalla. Pykälässä säädettäisiin kaikille pakkausten tuottajille yhteiset pakkausmateriaalikohtaiset kierrätystavoitteet. Se poikkeaisi nykyisen asetuksen 8 §:ssä säädettyistä tuottajakohtaisista kierrätystavoitteista, joissa lasi-, muovi- ja metallipakkausten materiaaliikohtaisiin kierrätystavoitteisiin ei lasketa juomapakkausten palautusjärjestelmään kuuluvia pakkauksia. Pykälällä pantaisiin täytäntöön pakkausjätedirektiivin 6 artiklan 1 kohdan g ja i alakohdan pakkausmateriaalikohtaiset tavoitteet. Tavoitteet ehdotetaan muilta osin yhteneväisiksi direktiivissä asetettujen tavoitteiden kanssa, lukuun ottamatta alumiinipakkausjätteen kierrätystavoitteita, jotka asetettaisiin samalle tasolle kuin rautapakkausjätteen kierrätystavoitteet. Nykyisessä asetuksessa on asetettu metallipakkauksille yhteinen tavoite. Lisäksi nykyisessä asetuksessa käytetty termi kuitupakkaukset ehdotetaan muutettavaksi paperi- ja kartonkipakkauksiksi, joka olisi yhdenmukainen pakkausjätedirektiivissä käytetyn termin kanssa ja kuvaisi paremmin tähän materiaalityypin kuuluvia pakkauksia.

Ehdotetut pakkausmateriaalikohtaiset kierrätystavoitteet vuosille 2025 ja 2030 olisivat seuraavat: paperi- ja kartonkipakkauksille 75 ja 85, puupakkauksille 25 ja 30, lasipakkauksille 70 ja 75, rautametallipakkauksille 70 ja 80, alumiinipakkauksille 70 ja 80 sekä muovipakkauksille 50 ja 55 painoprosenttia.

Jätelain 68 §:n mukaisen juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän katsotaan täyttävän 1 momentissa asetetut tavoitteet, jos se täyttää juomapakkausten palautusjärjestelmästä annettussa valtioneuvoston asetuksessa säädetty kierrätysvelvollisuudet. Muiden kuin juomapakkausten palautusjärjestelmään kuuluvien pakkausten tuottajien tulee muilta osin vastata, että 1 momentissa asetetut kierrätystavoitteet saavutetaan, kun kierrätystavoitteet lasketaan kaikkien pakkausten osalta yhteisenä kierrätysasteena.

Voimassa olevan pakkausjäteasetuksen 8 §:ssä säädetty velvoitteet (jotka pohjautuvat eri laskentamenetelmään kuin uudet tavoitteet vuosille 2025 ja 2030) poistettaisiin pykälästä mutta säädettäisiin asetuksen siirtymäsäännöksillä olemaan voimassa 1.1.2025 saakka, jolloin uudet tavoitteet tulevat sovellettaviksi.

Vuoteen 2024 saakka kierrätyksen edistymistä arvioitaisiin ja raportoitaisiin komissiolle uusilla laskentamenetelmillä vuotta 2025 koskevien tavoitteiden suhteen ja tarvittaessa myös nykyisillä laskentamenetelmillä voimassa olevan direktiivin mukaisten tavoitteiden suhteen.

Pykälän 2 ja 3 momentissa ehdotetut säännökset olisivat yhdenmukaiset ehdotetun 7 §:n 2 ja 3 momentin kanssa.

9 §. Kierrätysasteen laskenta. Pykälä annettaisiin jätelain 8 §:n nojalla. Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi tarvittavat säännökset uudistuneen EU-sääntelyn mukaisista pakkausjätteen kierrätysasteen laskentasäännöistä:

- kierrätetyn jätemäärän laskemisessa noudatettava yleisperiaate pakkausjätedirektiivin 6 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaisesti,
- yksityiskohtaiset laskentasäännöt viittaamalla pakkausjätedirektiivin 6 a artiklaan ja komission päätöksen 2005/270/EY, sellaisena kuin se on muutettuna komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) 2019/665,
- uusi säännös, joka mahdollistaisi puupakkausten korjauksen laskemisen puupakkausjätettä ja kaikkea pakkausjätettä koskevaan kierrätystavoitteeseen pakkausjätedirektiivin 5 artiklan 3 kohdan ja edellä mainitun komission täytäntöönpanoasetuksen 6 b artiklan mukaisesti,
- yhdistelmäateriaalipakkauksia koskeva komission täytäntöönpanosäädöksen 6 c artiklan 2 kohdan mukainen laskentasääntö, jonka mukaan pakkaukset on laskettava ja ilmoitettava pakkauksen sisältämän kunkin materiaalin mukaan paitsi, jos tiettyä materiaalia on pakkauksessa vain merkityksetön osuus (enintään 5 painoprosenttia),
- säännös siitä, millä edellytyksillä EU:n ulkopuolelle viedyn pakkausjätteen määrän voi ottaa huomioon kierrätetyn pakkausjätteen määrän laskennassa.

10 §. Vastaanoton järjestäminen. Pykälä annettaisiin jätelain 49 §:n 1 momentin nojalla. Nykyisen pakkausjäteasetuksen 9 §:n mukaisia säännöksiä pakkausjätteen vastaanoton järjestämisestä muutettaisiin ottaen huomioon jäteasetuksen uudet säännökset kiinteistökohtaisen keräyksen laajentamiseksi kaikkiin vähintään viiden huoneiston kiinteistöihin taajamissa. Tuottaja velvoitettaisiin järjestämään alueellisia vastaanottopaikkoja alueittain tasapuolisesti huomioon ottaen väestötiheys ja alueella järjestetty pakkausjätteen erilliskeräys kiinteistöiltä.

Laajenevan kiinteistökohtaisen keräyksen vuoksi asetuksessa säädettyjä lasi- ja metalli- sekä paperi- ja kartonkipakkausten alueellisten vastaanottopaikkojen vähimmäismäärää pienennettäisiin nykyisestä 1850 paikasta 1000 paikkaan. Muovipakkausten vastaanottopaikkojen määrä nostettaisiin kaksinkertaiseksi nykyisestä (500 vastaanottopaikasta 1000 vastaanottopaikkaan), toisin sanoen samalle tasolle muita pakkausmateriaaleja koskevan vaatimuksen kanssa. Paikkojen on tarkoitus palvella erityisesti niitä kiinteistöjä, jotka jäävät jäteasetuksen 19 §:ssä tarkoitettun kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen ulkopuolelle. Vastaanottopaikkoja koskevista vaatimuksista poistettaisiin vaatimus, jonka mukaan jokaisessa yli 500 asukkaan taajamassa on oltava vähintään yksi vastaanottopaikka ja että muilla alueilla on yhteensä vähintään kauppapaikkojen määrää vastaava määrä vastaanottopaikkoja. Tuottajat voisivat itse arvioida tarkoituksenmukaisimmat sijoituspaikat vastaanottopisteille asetuksessa säädettyin edellytyksin. Vastaanottopaikkojen verkoston tulee mm. kattaa koko maa alueittain tasapuolisesti väestötiheys huomioon ottaen siten, että paikkoja on myös muualla, kuin sellaisilla alueilla, joilla keräys ja jätehuolto on kannattavinta.

Pakkausten tuottajan velvollisuudelle järjestää alueellisia vastaanottopaikkoja elinkeinotoiminnan ja julkisen toiminnan pakkausjätteiden sekä muiden toimijoiden keräämien asumisessa syntyvien pakkausjätteiden vastaanottoa varten ei säädettäisi tiettyä valtakunnallista vähimmäismäärää (nykyisin 30), vaan tuottajien tulisi määrittää vastaanottopaikkojen määrä ja niiden sijoittelu säännöksessä kuvatun palvelutasovaatimuksen perusteella. Vastaanottopaikat olisi sijoitettava alueittain tasapuolisesti ottaen huomioon erilliskerätyn pakkausjätteen määrä niin, että ne palvelevat hyvin kiinteistöiltä kerätyn pakkausjätteen vastaanottoa. Vastaanottopaikkojen tulisi sijaita kohtuullisen etäisyyden päässä niiltä kiinteistöiltä, joilta pakkausjätettä kerätään. Jäteasetuksella laajennetaan erilliskeräystä myös muille kuin asuinkiinteistöille, joten vastaanottotermiinalien määrää on syytä tarpeen mukaan lisätä vastaamaan yritysten ja julkishallinnon kiinteistöiltä erilliskerätyn pakkausjätteen määrän kasvusta johtuvaa vastaanottokapasiteetin tarvetta. Näin hillitään yritysten ja julkishallinnon jätehuoltokustannusten kasvua. Vastaanottoverkoston lisäksi tuottajat voisivat sopia räätälöidyistä palveluista suurkertymäkohteiden kanssa nykyiseen tapaan.

Asetuksen voimaantuloa koskevassa 20 §:ssä esitetään tässä pykälässä säädettävät vastaanotto-velvollisuudet tulevan sovellettaviksi vasta 1 päivästä heinäkuuta 2023, mihin asti nykyisen asetuksen vastaanoton järjestämistä koskeva 9 § olisi voimassa. Tuolloin tulisivat sovellettaviksi myös jätelaissa säädetty pakkausjätehuollon yhteistoimintavelvollisuus kuntien ja tuottajien kesken sekä jäteasetuksessa säädetty pakkausjätteen erilliskeräysvelvollisuus 5 huoneiston taajamakiinteistöissä.

Pykälän 3 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen jätelaissa säädettyyn kuntien ja pakkausten tuottajien yhteistoimintavelvollisuuteen pakkausjätteen erilliskeräyksen järjestämisessä sekä jäteasetuksen mukaisiin pakkausjätteen kiinteistöittäistä erilliskeräystä koskeviin velvoitteisiin. Lisäksi momentissa olisi informatiivinen viittaus jäteasetuksen 10 §:ssä säädettyihin jätteen keräystä koskeviin yleisiin vaatimuksiin. Sen mukaan tuottajien tulisi siten muun muassa mitoittaa alueellisten vastaanottoaikojen keräysvälineet ja niiden tyhjennysrytmit riittäviksi kyseiseltä alueelta kertyvien käytettyjen pakkausten määrään nähden sekä seurattava jäteastian täyttymistä siten, että astioiden tyhjentäminen voidaan tehdä ajoissa ja aiheuttamatta katkoksia jätteen vastaanottoon.

11 §. Käytettyjen pakkausten erillään pitämistä koskevat velvollisuudet. Ehdotettu pykälä vastaisi sisällöltään nykyisen asetuksen 10 §:ää. Pykälässä säädettäisiin jätelain 15 §:n 3 momentin nojalla käytettyjen pakkausten erillään pitämistä koskevista velvollisuuksista. Pykälän tarkoituksena olisi osaltaan edistää etusijajärjestyksen toteutumista varmistamalla erilliskerättyjen käytettyjen pakkausten kelvollisuutta uudelleenkäyttöön tai kierrätykseen. Ehdotetussa 1 kohdassa edellytettäisiin pakkauksen tyhjentämistä ja tarvittaessa puhdistamista ennen erilliskeräykseen toimittamista. Velvollisuus kohdistuisi ensisijaisesti käytetyn pakkauksen alkuperäiseen haltijaan, mutta myös tuottajan, kunnan ja muun käytettyjen pakkausten erilliskeräystä järjestävän toimijan olisi esimerkiksi selkeiden lajitteluohjeiden sekä muun neuvonnan ja tiedottamisen avulla huolehdittava siitä, että käytettyjen pakkausten haltijat osaavat toimia vaatimusten mukaisesti.

Ehdotetun 2 kohdan mukaan pakkausjätteen erilliskeräykseen voitaisiin yhdistää muita jätteitä vain, jos käytetyt pakkaukset vastaanottava tuottaja on sallinut tällaisten jätteiden vastaanoton. Jätelain 49 a §:ssä säädetään kuntien ja tuottajan yhteistoiminnasta asumisessa syntyvän pakkausjätteen erilliskeräyksessä. Säännöksessä velvoitetaan kunnat ja pakkausten tuottajat mahdollisuuksien mukaan keräämään pakkausjätteen yhdessä muiden samaa materiaalia olevien jätteiden kanssa. Lisäksi jäteasetuksen 22 §:ään sisältyy yleinen, myös muita toimijoita koskeva velvoite kerätä pakkausjäte mahdollisuuksien mukaan yhdessä muun samaa materiaalia olevan yhdyskuntajätteen kanssa. Tuottajalla olisi kuitenkin jätteen haltijan, kunnan tai muun jätteen toimittajan kanssa tekemissään sopimuksissa oikeus määrittellä, millä edellytyksillä se ottaa ehdotetun 10 §:n 2 momentin mukaisissa terminaaleissaan vastaan muuta jätettä samassa kuormassa erilliskerätyn pakkausjätteen kanssa. Kunnan ja muun pakkausjätteen erilliskeräystä järjestävän toimijan olisi otettava nämä edellytykset huomioon laatiessaan jätteen haltijoille erilliskeräystä koskevia lajitteluohjeita. Ehdotetut säännökset tarkoittaisivat käytännössä esimerkiksi sitä, että jos 10 §:n 2 momentin mukaisesti tuottajan vastaanottoterminaaliiin toimitettu erilliskerätty pakkausjäte sisältäisi esineitä tai aineita, jotka eivät kuulu pakkauksia koskevan tuottajavastuun piiriin tai joiden vastaanottaminen ei sisälly mainittuihin sopimuksiin ja jotka merkittävästi haittaavat uudelleenkäyttöä, kierrätystä tai hyödyntämistä, tuottajalla olisi oikeus kieltäytyä ottamasta vastaan tällaisia jätteitä tai periä jätteen haltijalta jätehuollolle aiheutuvia lisäkustannuksia vastaava korvaus.

12 §. Tuottajien maksuosuudet. Pykälässä säädettäisiin tuottajayhteisöjen tuottajilta perimien maksuosuuksien perusteista jätelain 63 a §:n 3 momentin nojalla. Tuottajayhteisön tuottajilta perimien maksujen tulisi mahdollisuuksien mukaan kannustaa kestävien, uudelleenkäytettävien

ja kierrätettävien tuotteiden valmistukseen. Jätelain muutoksessa säädettiin lain 63 a §:n mukaiset tuottajan maksuosuutta ja niiden mukauttamista koskevat velvollisuudet tulevan sovellettavaksi 1.1.2023 alkaen.

Kierrätettävyyden arviointi perustuu kyseisen jätteen soveltavuudesta tuottajien käytössä oleviin jätehuolto- ja kierrätysjärjestelmiin. Myös tuotteen sisältämän kierrätetyn materiaalin pitoisuus voisi alentaa tuottajan maksuja. Vastaavasti lajittelua ja kierrätystä haittaavat tekijät voisivat nostaa tuottajan maksamia maksuosuuksia. Mukautettujen maksujen määräytymisperusteiden tulisi olla selkeitä ja yksiselitteisesti todennettavissa olevia. Maksut voisivat perustua esimerkiksi olemassa oleviin pakkauksista koskeviin standardointi- ja sertifikaatiojärjestelmiin.

Komissio valmistelee parhaillaan ohjeistusta jätedirektiivissä säädetyistä tuottajavastuun vähimmäisvaatimuksista, mukaan lukien mukautettujen maksujen perusteista. Ehdotetussa pykälässä on huomioitu ohjeluonnoksessa esitetyt periaatteet pakkauksista maksettavien tuottajavastuumaksujen mukauttamiseksi.

Selkeästi hallinnollisiin maksuihin, kuten rekisteröinti- ja raportointimaksuihin, jotka eivät suoraan liity jätehuoltokustannuksiin, ei kuitenkaan sovellettaisi 1 momentin 2–5 kohdassa esitettyjä maksujen mukauttamisen periaatteita. Tuotekohtaisten maksujen tulisi 1 momentin 1 kohdan mukaisesti olla saman suuruisia yksikköä kohti riippumatta tuottajan markkinoille saattamista kokonaismääristä. Hallinnollisten maksujen osalta tästä periaatteesta voitaisiin poiketa. Hallinnolliset maksut voisivat olla kiinteitä maksuja, sillä esimerkiksi uudet yritykset eivät vielä liittyessään ole välttämättä laskeneet pakkauksia markkinoille, eikä pakkauskohtainen maksu olisi silloin tarkoituksenmukainen. Maksut tulisi siinäkin tapauksessa määritellä kohtuullisiksi eivätkä ne saisi aiheuttaa kohtuutonta taakkaa tuotteita pieniä määriä myyville tuottajille. Hallinnollisten maksujen osuus ei saisi olla kohtuuton verrattuna tuottajan markkinoille saattamien pakkausten määrään ja käytöstä poistettujen pakkausten jätehuollosta ja muista tuottajavastuovelvoitteista, kuten tiedottamisesta, aiheutuviin maksuihin. Ympäristövaliokunta kiinnitti jätelain muutosesityksestä antamassaan mietinnössä (YmVM 3/2021) huomiota siihen, että jätedirektiivin mukaan tuottajavastuujärjestelmissä tulee huolehtia siitä, että pienille tuottajille ei aiheudu kohtuutonta sääntelytaakkaa. Valiokunta totesi, että mikäli hallinnolliset kustannukset esimerkiksi perittäisiin täysimääräisinä vain muutaman tuotteen vuodessa markkinoille saatavilta tuottajilta, voitaisiin ne katsoa direktiivin tarkoittamalla tavalla kohtuuttomiksi. Valiokunta korosti, että tuottajayhteisöjen tulisi kehittää menettelyjä, joilla voidaan keventää pienten tuottajien hallinnollista taakkaa ja siten myös hallinnollisia maksuja. Valiokunta katsoi mietinnössään myös, että riittävä ohjaus voidaan toteuttaa asetustasoisesti esimerkiksi sallimalla kiinteä hallinnollinen maksu edellyttäen, että maksu ei ylittäisi tiettyä suhteellista osuutta tuottajan operatiivisista maksuista.

Juomapakkausten palautusjärjestelmässä tuoterekisteröinnin maksut voitaisiin nykyisen käytännön mukaisesti periä rekisteröintikohtaisesti eikä markkinoille saatettujen tuotteiden määrän perusteella.

13 §. Tiedottaminen pakkauksista ja käytetyistä pakkauksista. Jätelain 10 §:n ja 51 §:n 4 momentin nojalla annettavassa pykälässä säädettäisiin tuottajalle kattava tiedottamis-, neuvonta- ja valistusvelvollisuus, jonka avulla pakkausten käyttäjiä pyrittäisiin motivoimaan osallistumaan aktiivisesti käytöstä poistettujen pakkausten erilliskeräykseen. Jätelain 9 §:n mukaan myös tuotteen jakelijan on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava siitä, että tuotteen käyttäjille tiedotetaan uudelleenkäytöstä ja jätehuollon järjestelyistä. Lisäksi kunnan on jätelain 93 §:n nojalla järjestettävä neuvontaa, tiedotusta ja valistusta vastuulleen kuuluvassa toiminnassa syntyvän pakkausjätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi ja jätehuollon asianmukaiseksi toteuttamiseksi. Neuvonta, tiedotus ja valistus tulisi tarpeen mukaan järjestää yhteistyössä tuottajan tai tuottajayhteisön kanssa. Pykälän 2 momentin mukaan tuottajan tulisi antaa

kunnille ja muille käytettyjä pakkauksia kerääville toimijoille tarpeelliset tiedot pakkausten erilliskeräyksestä, kuljetuksesta ja käsittelystä sekä vastaanottoon liittyvästä laaduntarkastuksesta ja muista menettelyistä. Asianmukaisella tiedotuksella voitaisiin edistää erilliskerätyn pakkausjätteen vastaanoton toimivuutta ja sujuvuutta.

Ehdotettu 1 ja 2 momentti vastaisi nykyisen asetuksen tiedottamista koskevaa 12 §:ää. Ehdotettuun 1 momenttiin lisättäisiin kuitenkin jätelain 51 §:stä aiheutuvat täsmennykset tuottajan tiedotusvelvollisuuteen koskien tiedottamista roskaantumisen ja jätteen synnyn ehkäisyn mahdollisuuksista.

Pykälän uuteen 3 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi informatiivinen viittaus jätelain 54 §:ssä säädettyyn tuottajan velvollisuuteen julkaista yleisessä tietoverkossa tiedot erilliskeräystä ja kierrätystä koskevien velvoitteiden täyttymisestä sekä jätelain 63 ja 66 §:ssä säädettyyn tuottajayhteisön velvollisuuteen julkaista tiedot omistajistaan, jäsenistään ja perimistään maksuista sekä tiedot palveluhankinnoissaan noudatettavista yleisistä periaatteista ja menettelyistä.

14 §. *Valtuutetun edustajan velvollisuus tiedottaa.* Pykälään ehdotetaan jätelain 66 b §:n 3 momentin nojalla lisättäväksi säännökset, jotka ovat tarpeen jätelain 66 a ja 66 b §:ssä tarkoitetun valtuutetun edustajan nimeämiseen liittyvän menettelyn täsmentämiseksi. Jätelain 66 a §:n 3 momentin mukaisesti toiseen valtioon sijoittautunut toimija, joka toimittaa Suomen markkinoille tuotteita (mukaan lukien pakkaukset) muulla kuin etäkaupalla voi halutessaan nimetä valtuutetun edustajan hoitamaan näiden tuotteiden ja pakkausten tuottajavastuovelvoitteiden hoitamisen. Koska tällainen toimija tai hänen puolestaan toimiva valtuutettu edustaja ei muutoin olisi tuottajavastuuvollinen Suomessa, tulee varsinaisen tuottajavastuuvollisen eli näitä tuotteita ja pakkauksia Suomeen maahantuovan tuottajan saada tieto valtuutuksesta ja sitä koskevista tuotteista. Vastaavasti tämä tieto tulee toimittaa myös sille tuottajayhteisölle, jonka jäsen kyseinen maahantuojia mahdollisesti on.

15 §. *Selvitys taloudellisista järjestelyistä ja toimintasuunnitelma uudelleenkäytön ja jätehuollon järjestämisestä.* Ehdotettu pykälä vastaisi pääsääntöisesti sisällöltään nykyisen pakkausjäteasetuksen 13 §:ää. Nykyisessä asetuksessa käytetty termi vakavaraisuus muutettaisiin jätelain 64 §:ää vastaavasti termiksi taloudelliset järjestelyt. Jätelain 64 §:n 3 momentin nojalla säädetävässä pykälässä täsmennettäisiin ajankohtaa, jolloin tuottajayhteisön on toimitettava Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle jätelain edellyttämät selvitykset ja suunnitelmat riittävien taloudellisten järjestelyjen osoittamiseksi ja toiminnan turvaamiseksi. Mainitun selvityksen toimittamisajankohdaksi ehdotetaan kesäkuun loppua, mikä olisi yhdenmukainen 19 §:ssä ehdotetun seurantatietojen ilmoittamisajankohdan kanssa.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin tarkempia säännöksiä vakavaraisuuden osoittamiseksi tarvittavista asiakirjoista. Niiden avulla tuottajayhteisön on jätelain 64 §:n 1 momentin mukaisesti osoitettava, että sillä on riittävät taloudelliset voimavarat toimintansa asianmukaiseksi järjestämiseksi ja niin, että se voi vastata sille siirretyistä tuottajavastuuelvoitteista jatkuvasti vähintään kuuden kuukauden ajan. Ehdotuksen mukaan riittävät taloudelliset voimavarat osoitettaisiin yleensä viimeksi päättyneen tilikauden vahvistetulla tilinpäätöksellä, alkaneen tilikauden talousarviolla sekä tarvittaessa välintilinpäätöksellä tai tilinpäätösennusteella. Riittävät taloudelliset voimavarat voitaisiin osoittaa muilla vastaavat tiedot sisältävillä asiakirjoilla, jos kysymyksessä on uusi toimintansa aloittava tuottajayhteisö tai jos mainittujen asiakirjojen toimittaminen ei muusta perustellusta syystä ole mahdollista. Tällaisessa tapauksessa riittävät taloudelliset voimavarat voitaisiin osoittaa esimerkiksi tilintarkastajien lausunnolla tai tuottajayhteisön sääntöihin kirjatulla rahoitusjärjestelyllä.

16 §. *Tuottajan hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi.* Pykälässä säädettäisiin jätelain 101 §:n 3 momentin nojalla tuottajarekisteriin hyväksymiseksi tehtävän hakemuksen sisältövaatimuksista. Pykälää sovellettaisiin tuottajaan, joka hakee itse hyväksymistä tuottajarekisteriin. Tuottajayhteisön vastaavasta velvollisuudesta säädettäisiin ehdotetussa 17 §:ssä.

Ehdotetulla pykälällä päivitetäisiin nykyisen pakkausjäteasetuksen 14 §:ää vastaamaan jätelakiin lisättyjä vaatimuksia, kuten jätelain 53 a §:n mukaisen omavalvontasuunnitelman esittäminen. Lisäksi edellytettäisiin pakkausjätedirektiivin mukaisesti tiettyjen raportointitietojen toimittamista pakkausmateriaaleittain tietokantataulukoista annetun komission päätöksen mukaisesti. Pykälästä poistettaisiin tarpeettomana vaatimus toimittaa jäljennös kauppa- tai yhdistysrekisteriotteesta, sillä valvova viranomaisella saa vastaavat tiedot käyttöönsä muuta kautta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi vaatimus toimittaa hakemuksessa tuottajan tiedot niistä jäsenvaltioista, joihin tuottaja myy pakattuja tuotteita suoraan käyttäjille sekä mahdollisen valtuutetun edustajan nimi kyseisessä jäsenvaltiossa. Tiedot olisivat tarpeen jätedirektiivin 8 a artiklan 5 kohdassa jäsenvaltioilta edellytettävän etämyynnin tuottajavastuuvälvönnän toteuttamiseksi.

17 §. Tuottajayhteisön hakemus tuottajarekisteriin hyväksymiseksi. Ehdotettu pykälä vastaisi asiasisällöllisesti nykyisen asetuksen 15 §:ää. Siihen tehtäisiin edellä 15 ja 16 §:ään ehdotettujen muutosten edellyttämät täsmennykset.

Pykälässä säädettäisiin jätelain 101 §:n 3 momentin ja 105 §:n nojalla tuottajarekisteriin hyväksymiseksi tehtävän hakemuksen sisältövaatimuksista silloin, kun hakemuksen tekee tuottajayhteisö edustamiensa tuottajien puolesta. Vaatimukset olisivat suurelta osin yhdenmukaiset 16 §:ssä ehdotettujen tuottajan hakemusta koskevien vaatimusten kanssa. Tuottajayhteisön tulisi kuitenkin lisäksi antaa hakemuksessa erityisiä tuottajayhteisön toimintaan liittyviä tietoja. Tieto tuottajayhteisön perustajista olisi tarpeen sen arvioimiseksi, täyttääkö tuottajayhteisö jätelain 62 §:ssä säädetyt edellytykset.

18 §. Ilmoitus toiminnassa tapahtuneista muutoksista. Pykälä annettaisiin jätelain 106 § 3 momentin nojalla ja se vastaisi sisällöltään nykyisen asetuksen 16 §:ää, jota täsmennettäisiin 15 §:ään ehdotetun, jätelain 64 §:stä johtuvan terminologisen muutoksen mukaisesti.

19 §. Seurantatietojen ilmoittaminen. Pykälässä säädettäisiin jätelain 54 §:n 3 momentin ja 51 §:n 4 momentin nojalla tuottajan velvollisuudesta antaa Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle vuosittain tietoja Suomen markkinoille saatetuista pakkauksista, erilliskerättyjen käytettyjen pakkausten uudelleenkäytön ja jätehuollon järjestämisestä sekä pakkauksia ja käytettyjä pakkauksia koskevasta tiedottamisesta. Tuottajayhteisö ilmoittaisi kaikkien siihen liittyneiden tuottajien yhteenlasketut tiedot. Pykälä vastaisi asiasisällöltään nykyisen pakkausjäteasetuksen 17 §:ää, jota täsmennettäisiin jätelain 54 §:ään tehtyjen muutosten huomioon ottamiseksi.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin vaatimus raportoida 53 a §:n 1 momentissa tarkoitettussa omavalvontasuunnitelmassa edellytetyistä toimista sekä uudelleenkäytettyjen pakkausten määrä, käyttökerrat ja uudelleenkäytettävien myyntipakkausten määrä pakkausten raportoinnista annetun komission täytäntöönpanopäätöksen 2005/270 mukaisesti. Tarkkaa tietoa uudelleenkäyttökerroista ei aina ole saatavilla, joten määrä voi perustua mahdollisimman luotettavaan arviointiin tai erilliskyselyihin. Uudelleenkäytettävien myyntipakkausten raportointi on tarpeen, jos Suomi haluaa mukauttaa pakkausjätedirektiivissä asetettuja tavoitteita pakkausjätedirektiivin 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Direktiivi mahdollistaa tavoitetason mukauttamisen vähentämällä uudelleenkäytettävien myyntipakkausten osuus kaikista markkinoille saatetuista pakkauksista, kuitenkin korkeintaan 5 prosenttiyksiköllä kyseisestä osuudesta. Lisäksi seurantatietoihin ehdotetaan lisättäväksi arvio käytöstä poistettujen myyntipakkausten kierrätysasteesta. Tieto olisi tarpeen yhdyskuntajätteen kierrätysasteen arvioimisessa. Nykyisen asetuksen mukaista velvoitetta toimittaa tiedot kierrätettyjen, muulla tavoin hyödynnettyjen sekä loppukäsiteltyjen pakkausjätteiden määrästä pakkausmateriaaleittain eroteltuna käsittelylaitoksen mukaan, täsmennettäisiin rajaamalla velvoite tuottajien järjestämään jätehuoltoon tuotun pakkausjätteeseen. Käsittelylaitosta koskevat tiedot ovat tarpeen muun muassa arvioitaessa käsittelystä syntyvien rejektien määrää, jota ei enää uusien laskentamenetelmien mukaisesti voi laskea mukaan kierrätettyyn pakkausjätteen määrään.

Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, joka edellyttäisi tuottajaa ilmoittamaan markkinoille saatamiensa muovisten kantokassien määrät. Tiedot tarvittaisiin pakkausjätedirektiivin mukaisen raportoinnin toteuttamiseksi. Raportointi tulisi tehdä tietokantataulukoista annetun komission päätöksen mukaisesti. Raportointiajankohtaa aikaistettaisiin syyskuun lopusta kesäkuun loppuun. Tietojen ilmoittamisen ajankohta olisi yhteneväinen muiden tuottajavastuualueiden kanssa.

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on lisäksi oikeus jätelain 122 §:n 2 momentin nojalla pyynnöstä saada tuottajayhteisöltä, tuottajalta, jakelijalta ja muulta pakkausten jätehuoltoa harjoittavalta lain täytäntöönpanoa varten tarpeelliset tiedot pakkausten jätehuollosta ja muusta tähän rinnastettavasta seikasta. Lisäksi 122 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan valvovalla viranomaisella on oikeus pyynnöstä saada tarpeelliset tiedot Suomesta käsin toimivalta etämyyjältä tämän toiseen valtioon myymistä tuottajavastuunalaisista tuotteista ja tuottajavastuuvelvoitteiden hoitamisesta kyseisessä maassa.

20 §. Omavalvonta. Pykälään lisättäisiin jätelain 53 a §:n 4 momentin nojalla tarkempia säännöksiä mainitussa pykälässä säädetyn omavalvontasuunnitelman sisältövaatimuksista ja omavalvontaa koskevan ulkopuolisen tarkastajan pätevyysvaatimuksista. Jätelain muutoksessa säädettiin lain 53 a §:n mukaiset tuottajan omavalvontavelvollisuutta koskevat velvollisuudet sovellettavaksi 1.1.2023 alkaen.

Omavalvontasuunnitelmassa tulisi arvioida 19 §:ssä tarkoitettujen seurantatietojen luotettavuus sekä toimet niiden luotettavuuden kehittämiseksi. Tietokantataulukoista annettu komission päätös edellyttää hyvin yksityiskohtaista selvitystä raportoitujen tietojen alkuperästä, keräysmenetelmistä ja luotettavuuden arvioinnista. Omavalvontasuunnitelmassa tulee olla myös kuvattuna menettelytavat, joilla tuottajayhteisö kehittää mukautettuja maksuosuuksia esimerkiksi EU-tasolla saatujen uusien ohjeiden mukaisesti tai toimialan omat laatuluokitukset, ympäristömerkki-, standardointi- tai sertifikaatiojärjestelmät huomioon ottaen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin jätelain 53 a §:ssä tarkoitettujen omavalvonnan tueksi tehtävässä tarkastuksessa käytettävän tarkastajan vaatimuksista. Tarkastuksen tekijän tulisi olla tuottajaan, tuottajayhteisöön tai sen omistajiin nähden riippumaton ja puolueeton kolmas osapuoli. Käytännön toteutuksen kannalta saattaa joissain tapauksissa olla perusteltua, että tarkastus tehdään useammassa osassa tarkastajan pätevyysalueesta riippuen. Mikäli tuottajalla tai tuottajayhteisöllä on käytössään sertifioitu laatujärjestelmä, voitaisiin arviointi kytkeä osaksi tätä järjestelmää. Pirkanmaan ELY-keskus valvoo tuottajarekisteriin hyväksymisen ja muun tuottajavastuuvalvonnan yhteydessä, että esitetyt valvonnan tueksi tehtävät tarkastukset ovat riittäviä.

Tuottajayhteisön olisi hyvä nimetä omavalvonnan vastuhenkilö, joka vastaa omavalvonnan toteuttamisesta ja kehittämisestä sekä omavalvonnan kannalta keskeisten henkilöiden kouluttamisesta tuottajayhteisössä sen toiminnan kannalta keskeisissä tahoissa.

21 §. Tuottajayhteisön ja kuntien välisen sopimuksen yhteenvedon toimittaminen. Jätelain 49 d §:n 2 momentin nojalla annettavassa pykälässä säädettäisiin mainitussa pykälässä tarkoitettujen sopimuksen yhteenvedon toimittamisajankohdasta. Tuottajayhteisön tulisi ehdotuksen mukaan toimittaa yhteenvedo vuosittain kesäkuun loppuun mennessä Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle. Ajankohta on yhteneväinen 19 §:ssä ehdotettujen seurantatietojen ilmoittamisen kanssa. Yhteenvedoon olisi liitettävä ammattitaitoisen ja riippumattoman tarkastajan arvio tuottajan kustannusvastuun toteutumisesta. Pykälässä ehdotettujen mukaisesti mainitulla tarkastajalla tulisi olla tehtävän suorittamiseen tarvittavat tiedot, taidot ja muu pätevyys. Mikäli tuottajayhteisöllä on käytössään sertifioitu laatujärjestelmä, voitaisiin arviointi kytkeä osaksi tätä järjestelmää.

22 §. Seurantatietojen kokoaminen ja toimittaminen komissiolle. Jätelain 26 a §:n nojalla annettava pykälä vastaisi pääosin sisällöltään nykyisen pakkausjäteasetuksen 18 §:ää. Edellisvuoden seurantatietojen kokoamisesta ja toimittamisesta tilastoviranomaisille olisi kuitenkin jatkossa

tarpeen sopia tarkemmin viranomaistahojen kesken, sillä Pirkanmaan ELY-keskuksen kokoaamia tietoja tarvittaisiin erityisesti yhdyskuntajätetilastointia varten jo ennen komissiolle tapahtuvan raportoinnin määräaika. Mahdollisimman ajantasaisia tietoja tarvittaisiin mm. OECD:lle tehtävää yhdyskuntajätetietojen raportointia ja muoviomavaran arviointia varten sekä yhdyskuntajätteiden ja pakkausjätteiden kierrätysasteiden kehittymisen seuraamiseksi. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tulisi toimittaa tiedot komissiolle komission päätöksen 2005/270/EY mukaisesti 18 kuukauden kuluessa sen kalenterivuoden päättymisestä, jolta tiedot on koottu.

Nykyisen pakkausjäteasetuksen 19 §:ssä säädetty Pirkanmaan ELY-keskuksen velvoite toimittaa joka kolmas vuosi komissiolle kertomus direktiivin täytäntöönpanosta kumottaisiin tarpeettomana. Kyseinen velvoite on kumottu pakkausjätedirektiivistä.

23 §. Markkinavalvonta. Nykyisen pakkausjäteasetuksen markkinavalvontaa koskevaa pykälää on tarpeen täsmentää markkinavalvonta-asetuksen ja markkinavalvontalain täytäntöönpanoon liittyen. Pakkausjäteasetus kuuluu markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan. Jatkossa pakkausjäteasetuksen mukainen tuotteiden markkinavalvonta perustuisi markkinavalvonta-asetukseen sekä markkinavalvontalain säännöksiin.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on säädetty jätelain 24 a §:ssä pakkausten markkinavalvontaviranomaiseksi siten kuin siitä tarkemmin säädetään lain 10 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa. Pykälässä täsmennettäisiin jätelain 10 §:n nojalla, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto valvoo, kuten nykyisinkin, asetuksen 4–6 pykälien noudattamista eli pakkausten perusvaatimuksia, raskasmetallipitoisuutta ja pakkauksiin tehtäviä merkintöjä koskevia vaatimuksia. Pykälään lisättäisiin myös informatiivinen viittaus markkinavalvontaa koskeviin EU:n markkinavalvonta-asetukseen sekä markkinavalvontalakiin.

Asetuksessa säädetyn siirtymäsäännöksen mukaisesti pykälä tulisi sovellettavaksi 1.1.2022. Jätelain 25 §:n nojalla säädetty nykyisen asetuksen markkinavalvontaviranomaista koskeva 21 § olisi voimassa siihen asti.

24 §. Yhteistyö ja tiedonvaihto Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden kanssa. Pykälässä säädettäisiin jätelain 26 a §:n nojalla sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen 21 §:ää vastaavat säännökset Pirkanmaan ELY-keskuksen yhteistyöstä EU:n muiden jäsenvaltioiden asianomaisten viranomaisten kanssa. Ehdotettu yhteistyövelvoite edesauttaisi asetuksen sekä jätelain 66 a §:n toimeenpanoa. Yhteistyön tulisi käsittää tutustumisoikeuden myöntäminen asiaankuuluviin asiakirjoihin, tietoihin ja tarkastusten tuloksiin, jollei julkisuus- ja tietosuojalainsäädännöstä muuta johdu. Tiedonvaihdossa tulisi käyttää sähköistä tiedonsiirtoa, minkä lisäksi Pirkanmaan ELY-keskuksen tulisi julkaista verkkosivuillaan linkit toisten jäsenvaltioiden tuottajarekistereihin tai tuottajavastuuta valvovan viranomaisen verkkosivuille sen mukaisesti kuin se on tarkoituksenmukaista.

25 §. Voimaantulo. Asetus on tarkoitettu tulevan voimaan 1.12.2021. Asetuksen 10 §:ssä säädetty käytettyjen pakkausten vastaanoton järjestämistä koskevat uudet vaatimukset tulisivat kuitenkin sovellettaviksi 1.7.2023 yhdenmukaisesti jäteasetuksen 18 §:ssä säädettävän asumisessa syntyvän pakkausjätteen kiinteistöittäisen erilliskeräyksen kanssa.

Kumottavaksi ehdotettavan nykyisen pakkausjäteasetuksen kierrätystavoitteita koskevat 7 §:n 2 ja 3 kohdat sekä 8 § kumottaisiin 1.1.2025 ja käytöstä poistettujen pakkausten vastaanoton järjestämistä koskeva 9 § kumottaisiin 1.7.2023. Lisäksi markkinavalvontaviranomaista koskeva 21 § kumottaisiin 1.1.2022 ja ehdotetun asetuksen markkinavalvontaviranomaista koskeva 23 § tulisi sovellettavaksi 1.1.2022.

Liite 1. *Pakkauksen määrittelyyn liittyvät lisäperusteet.* Liitteeseen sisällytettäisiin myyntipakkauksen, ryhmäpakkauksen ja kuljetuspakkauksen määritelmät sekä muita pakkaus- ja pakkausjätedirektiivin 3 artiklan 1 kohdan mukaisia pakkauksen määrittelyyn liittyviä teknisluonteisia tarkentavia säännöksiä. Säännökset vastaisivat sisällöltään nykyisen pakkausjäteasetuksen liitettä 1. Ehdotettuun liitteeseen sisällytetyt esimerkit perustuisivat pakkauksista ja pakkausjätteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 94/62/EY liitteen I muuttamisesta annettuun komission direktiiviin 2013/2/EU.

Liite 2. *Pakkausten valmistusta, koostumusta, uudelleenkäytettävyyttä ja hyödynnettävyyttä koskevat perusvaatimukset.* Nykyisen pakkausjäteasetuksen liitteeseen 2 tehtäisiin direktiivin muutoksen edellyttämät täsmennykset pakkausten valmistusta ja koostumusta koskeviin vaatimuksiin sekä pakkauksen hyödynnettävyyttä koskeviin vaatimuksiin biohajoavan pakkauksen osalta. Liitteen mukaisten perusvaatimusten täsmentämiseksi Euroopan unionissa laaditut yhdenmukaistetut standardit on lueteltu ehdotetun 4 §:n yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä.

Liite 3. *Pakkauksen merkinnät.* Liite olisi sisällöltään yhdenmukainen nykyisen pakkausjäteasetuksen liitteen 3 ja asiaa koskevan komission päätöksen 97/129/EY kanssa.

6 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.12.2021.

Samanaikaisesti ehdotukseen sisältyvien asetusten kanssa tulisivat voimaan EU:n jätesäädös-paketin täytäntöönpanoon liittyvät kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen (331/2013), paristoista ja akuista annetun valtioneuvoston asetuksen (520/2014), romuajoneuvoista sekä vaarallisten aineiden rajoittamisesta ajoneuvoissa annetun valtioneuvoston asetuksen (123/2015), sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen (519/2014) ja käytöstä poistettujen renkaiden erilliskeräyksestä ja hyödyntämisestä annetun valtioneuvoston asetuksen (527/2013) muuttamista koskevat asetukset. Samaan aikaan tulevat voimaan myös jo hyväksytyt uusi valtioneuvoston asetus jätteistä (978/2021), valtioneuvoston asetus ympäristönsuojelusta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (979/2021), valtioneuvoston asetus PCB-laitteistojen käytön rajoittamisesta ja PCB-jätteen käsittelystä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 ja 7 §:n muuttamisesta (980/2021) sekä valtioneuvoston asetus viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n muuttamisesta (981/2021).

Jätesäädöspakettiin liittyvät jätealan direktiivien muutokset tuli panna kansallisesti täytäntöön viimeistään 5.7.2020. Jätelain muutos (714/2021) tuli voimaan 19.7.2021, jolloin tulivat voimaan myös ehdotetun asetuksen antamiseen tarvittavat asetuksenantovaltuudet näihin muutoksiin liittyvien säännösten osalta. Jätedirektiivi edellyttää, että tuottajavastuujärjestelmät, jotka on otettu käyttöön ennen 4.7.2018, ovat sen 8 a artiklassa säädettyjen vähimmäisvaatimusten mukaisia viimeistään 5.1.2023.